

31992L0043

22.7.1992

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 206/7

**NÕUKOGU DIREKTIIV 92/43/EMÜ,
21. mai 1992,
looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta**

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 130s,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽²⁾,

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades, et:

keskkonna kvaliteedi säilitamine, kaitsmine ja parandamine, sealhulgas looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmine, on oluline üldistest huvidest lähtuv eesmärk, mida ühendus taotleb, nagu on sätestatud asutamislepingu artiklis 130r;

Euroopa Ühenduse keskkonnapoliitika ja tegevusprogrammis (1987–1992) ⁽⁴⁾ nähakse ette looduse ja loodusvarade kaitsega seotud meetmed;

kuna käesoleva direktiivi peamine eesmärk on edendada bioloogilise mitmekesisuse säilitamist, võttes arvesse majanduslikke, sotsiaalseid, kultuurilisi ja piirkondlikke nõudeid, aitab käesolev

direktiiv kaasa säästva arengu üldise eesmärgi saavutamisele; niisuguse loodusliku mitmekesisuse säilitamine võib teatavatel juhtudel eeldada inimtegevuse jätkamist või isegi soodustamist;

liikmesriikide Euroopa territooriumil muutub looduslike elupaikade olukord järjest halvemaks ja üha rohkem looduslikke liike on tõsiselt ohustatud; võttes arvesse, et ohustatud elupaigad ja liigid moodustavad osa ühenduse looduspärandist ja neid ähvardavad ohud on tihti piiriülest laadi, tuleb nende säilitamiseks võtta meetmeid ühenduse tasandil;

seoses ohuga teatavatele elupaigatüüpidele ja teatavatele liikidele tuleb need määratleda esmatahtsateks elupaigatüüpideks ja liikidena, et soodustada nende säilitamisega seotud meetmete aegsat rakendamist;

tagamaks ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse taastamist või säilitamist tuleb määrata konkreetsed erikaitsealad, et kindlaksmääratud ajakava kohaselt luua Euroopas sidus ökoloogiline võrgustik;

kõik määratud alad, sealhulgas loodusliku linnustiku kaitset käsitleva nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiivi 79/409/EMÜ ⁽⁵⁾ alusel linnukaitsealadeks praegu liigitatud või tulevikus liigitatavad alad, liidetakse Euroopa sidusasse ökoloogilisse võrgustikku;

kui on asjakohane, tuleb igal määratud alal rakendada vajalikke meetmeid, mis on seotud looduskaitse eesmärkide täitmise;

liikmesriigid teevad ettepanekud alade kohta, mis sobivad erikaitsealadeks, kuid sellegipoolest tuleb sätestada menetlus, mille

⁽¹⁾ EÜT C 247, 21.9.1988, lk 3 ja EÜT C 195, 3.8.1990, lk 1.

⁽²⁾ EÜT C 75, 20.3.1991, lk 12.

⁽³⁾ EÜT C 31, 6.2.1991, lk 25.

⁽⁴⁾ EÜT C 328, 7.12.1987, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT L 103, 25.4.1979, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 91/244/EMÜ (EÜT L 115, 8.5.1991, lk 41).

kohaselt erandjuhul võib erikaitsealadeks määrata niisuguse ala, mille kohta liikmesriik ei ole ettepanekut teinud, kuid mida ühendus peab oluliseks esmatähtsa loodusliku elupaigatüübi või esmatähtsa liigi säilimisel või ellujäämisel;

asjakohane hinnang tuleb anda iga kava või programmi kohta, mis tõenäoliselt oluliselt mõjutab juba määratud või tulevikus määratava ala kaitse-eesmärke;

on tõdetud, et meetmete vastuvõtmine ühenduse tähtsusega esmatähtsate looduslike elupaikade ja esmatähtsate liikide kaitsmise edendamiseks on kõikide liikmesriikide ühine ülesanne; see võib siiski panna teatavatele liikmesriikidele liiga suure finantskohustuse, arvestades ühelt poolt niisuguste elupaikade ja liikide ebaühtlast levikut ühenduses ja teiselt poolt asjaolu, et looduskaitsega seotud erijuhul saab põhimõtet "saastaja maksab" kohaldada ainult piiratud ulatuses;

seetõttu on kokku lepitud, et niisugusel erijuhul tuleks ette näha ühenduse rahaline toetus, mida antakse ühenduse otsuse alusel kaasrahastamise kaudu;

maakorraldus ja arengupoliitika peaksid soodustama niisuguste maastikuvormide hoidmist, mis on looduslikule loomastikule ja taimestikule esmase tähtsusega;

tuleks luua käesoleva direktiiviga reguleeritud looduslike elupaikade ja liikide kaitsestaatus järelevalvesteem;

direktiivi 79/409/EMÜ täiendamiseks tuleks teatavate taime- ja loomaliikide kaitsmiseks ette näha üldine kaitsesüsteem; tuleks ette näha kaitsekorraldusega seotud meetmed teatavate liikide hoidmiseks, kui nende kaitsestaatus seda nõuab, sealhulgas teatavate püüdmiss- ja tapmisvahendite keelamine, samal ajal nähes teatavatel tingimustel ette võimaluse teha nendest erand;

käesoleva direktiivi rakendamise kontrollimiseks koostab komisjon korrapäraselt ühendaruande, mis põhineb muu hulgas teabel, mille liikmesriigid saavad komisjonile käesoleva direktiivi alusel vastuvõetud siseriiklike sätete kohaldamise kohta;

teaduslike ja tehniliste teadmiste täiendamine on käesoleva direktiivi kohaldamiseks väga tähtis; sellest tulenevalt on asjakohane soodustada vajalikku teaduslikku ja tehnoloogilist uurimistööd;

tehnika ja teaduse arengu tõttu peab olema võimalik lisasid sellega kohandada; tuleks kehtestada menetlus, mille kohaselt nõukogu saab lisasid muuta;

tuleks luua regulatiivkomitee, mis abistab komisjoni käesoleva direktiivi rakendamisel ja eelkõige ühenduse kaasrahastamise otsuste tegemisel;

tuleks ette näha täiendavad meetmed, mis on seotud teatavate kohalike looma- ja taimeliikide loodusesse taasasustamise ja võõrliikide võimaliku loodusesse asustamisega;

käesoleva direktiivi eesmärkidega seotud kasvatustöö ja üldsuse teavitamine on selle tõhusa rakendamise seisukohast vältimatu,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Mõisted

Artikkel 1

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *kaitse* — meetmete kogum, mis on vajalik looduslike elupaikade ja looduslike looma- ja taimeliikide populatsioonide soodsa kaitsestaatus säilitamiseks või taastamiseks punktide e ja i määratluste kohaselt;
- b) *looduslikud elupaigad* — maa- või veealad, mida eristatakse geograafiliste, abiootiliste ja biootiliste tunnuste järgi ja mis on täiesti looduslikud või poollooduslikud;
- c) *ühenduse tähtsusega looduslikud elupaigatüübid* — elupaigatüübid, mis artiklis 2 nimetatud territooriumil:
 - i) on kadumisohus nende looduslikul levilal;

või
 - ii) mille looduslik levila on väike nende hääbumise või looduslikult omase piiratud levila tõttu;

või
 - iii) mis on suurepärased näited ühe või enama vie järgmise biogeograafilise piirkonna omaduse tõttu: Alpide piirkond, Atlandi piirkond, mandripiirkond, Makaroneesia piirkond ja Vahemere piirkond.

Need elupaigatüübid on loetletud või neid võidakse loetleda I lisas;
- d) *esmatähtsad looduslikud elupaigatüübid* — kadumisohus looduslikud elupaigatüübid, mis esinevad artiklis 2 nimetatud territooriumil ja mille kaitsmisel on ühendusel eriline vastutus, võttes arvesse nende loodusliku levila suurust artiklis 2 nimetatud territooriumil; need esmatähtsad looduslikud elupaigatüübid on I lisas tähistatud tärniga (*);
- e) *loodusliku elupaiga kaitsestaatus* — loodusliku elupaiga ja selle tüüpilisiliikemõjutavate tegurite summa, mis võib mõjutada

selle pikaajalist looduslikku levikut, struktuuri ja funktsioone ning selle tüüpiliste liikide pikaajalist säilimist artiklis 2 nimetatud territooriumil.

Loodusliku elupaiga kaitsestaatus loetakse soodsaks, kui:

- selle looduslik levila ja alad, mida see levila piires katab, on muutumatud või laienemas,
 - selle pikaajaliseks säilimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid on praegu ja tõenäoliselt ka lähitulevikus olemas ja
 - selle tüüpiliste liikide kaitsestaatus on soodne punkti i määratluse kohaselt;
- f) *liigi elupaik* — eriomaste abiootiliste ja biootiliste tegurite abil määratletud keskkond, kus see liik elab igas bioloogilise tsükli etapis;
- g) *ühenduse tähtsusega liigid* — liigid, mis artiklis 2 nimetatud territooriumil on:
- i) ohustatud, välja arvatud need liigid, mille looduslik levila on sellel territooriumil marginaalne ja mis ei ole ohustatud või ohualdis lääne palearktilises piirkonnas;
 - ii) ohualtid, st arvatakse, et tõenäoliselt liigub see lähemal ajal ohustatud liikide kategooriasse, kui põhjuslikud tegurid toimivad edasi;
 - iii) harvad, st väikeste populatsioonidega, mis praegu ei ole ohustatud või ohualtid, kuid võivad sellisteks muutuda. Need liigid asuvad piiratud geograafilisel alal või on hõredalt levinud laiemal looduslikul levilal; või
 - iv) endeemsed ja nõuavad erilist tähelepanu nende elupaiga erilaadi ja/või nende elupaiga kasutamise võimalike tagajärgede tõttu, mis nende kasutamisel võib olla nende kaitsestaatusel.

Need liigid on loetletud või neid võib loetleda II lisas ja/või IV või V lisas;

- h) *esmatähtsad liigid* — punkti g alapunktis i nimetatud liigid, mille kaitsmine on ühenduse eriline ülesanne seoses nende tähtsusega artiklis 2 nimetatud territooriumil; II lisas on need esmatähtsad liigid tähistatud tärniga (*);
- i) *liigi kaitsestaatus* — asjaomast liiki mõjutavate tegurite summa, mis pikema aja jooksul võib mõjutada liigi levikut ja populatsiooni arvukust artiklis 2 nimetatud territooriumil.

Kaitsestaatus loetakse soodsaks, kui:

- asjaomase liigi populatsiooni dünaamika andmed näitavad, et liik on oma looduslikus elupaigas elujõuline püsinnud pikema aja jooksul ja
 - liigi looduslik levila ei ole vähenemas ega ei vähene ka lähitulevikus ning
 - selle liigi populatsiooni pikaajaliseks säilimiseks on olemas piisavalt suur elupaik, mis tõenäoliselt ka tulevikus ei vähene;
- j) *ala* — geograafiliselt määratletud ala, mille piirid on selgelt märgitud;

- k) *ühenduse tähtsusega ala* — ala, mis annab olulise panuse I lisa loodusliku elupaigatüübi või II lisa liigi soodsa kaitsestaatus säilimisele või taastamisele selles biogeograafilises piirkonnas või nendes biogeograafilistes piirkondades, kuhu see alal kuulub, ning võib oluliselt kaasa aidata ka artiklis 3 nimetatud Natura 2000 sidususele ning/või aitab oluliselt kaasa asjaomase biogeograafilise piirkonna või asjaomaste biogeograafiliste piirkondade bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele.

Laia levilaga loomaliikide puhul peavad ühenduse tähtsusega alad vastama niisuguste liikide looduslikul levilal asuvatele paikadele, kus on olemas nende liikide eluks ja paljunemiseks olulised füüsikalised või bioloogilised tingimused;

- l) *erikaitseala* — ühenduse tähtsusega ala, mille liikmesriik on määranud õigus- ja haldusaktide ja/või lepingu alusel ning kus kohaldatakse vajalikke kaitsemeetmeid, et säilitada või taastada nende looduslike elupaikade ja/või liikide populatsioonide soodsat kaitsestaatus, mille jaoks ala on määratud;
- m) *isend* — IV ja V lisas nimetatud liiki kuuluv elus või surnud loom või taim, selle osad või nendest valmistatud tooted, samuti kõik kaubad, mille puhul saatedokumendist, pakendilt, märgistusest, etiketilt või muude asjaolude põhjal ilmneb, et nad sisaldavad nendes liikidesse kuuluvate loomade või taimede osi või neist valmistatud tooteid;

- n) *komitee* — artikli 20 alusel loodud komitee.

Artikkel 2

1. Käesoleva direktiivi eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata

bioloogilise mitmekesisuse säilimisele liikmesriikide Euroopa territooriumil, kus kohaldatakse asutamislepingut.

2. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmed on kavandatud ühenduse tähtsusega looduslike elupaikade ning looduslike looma- ja taimeliikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks.

3. Käesoleva direktiivi kohaselt võetud meetmetes võetakse arvesse majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi ning piirkondlikke ja kohalikke iseärasusi.

Looduslike elupaikade ja liikide elupaikade kaitse

Artikkel 3

1. Luuakse Euroopa erikaitsealade sidus ökoloogiline võrgustik Natura 2000. See võrgustik, mis koosneb aladest, kus esinevad I lisas loetletud looduslikud elupaigatüübid ja II lisas loetletud liikide elupaigad, võimaldab säilitada või vajaduse korral taastada asjaomaste looduslike elupaigatüüpide ja liikide elupaikade soodsa kaitsestaatust nende looduslikul leivilal.

Natura 2000 võrgustikku kuuluvad ka liikmesriikide direktiivi 79/409/EMÜ kohaselt klassifitseeritud linnukaitsealad.

2. Iga liikmesriik annab oma panuse Natura 2000 loomisse võrdeliselt sellega, mil määral tema territooriumil leidub lõikes 1 nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Selleks määrab liikmesriik artikli 4 kohaselt erikaitsealad, võttes arvesse lõikes 1 ettenähtud eesmärgi.

3. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, püüavad nad parandada Natura 2000 ökoloogilist sidusust, säilitades ja vajaduse korral arendades artikli 10 kohaselt maastikuvorme, mis on looduslikule loomastikule ja taimestikule ülioluline.

Artikkel 4

1. Iga liikmesriik esitab III lisas (1. etapp) sätestatud kriteeriumide ja asjakohase teadusinfo alusel alade loetelu, kus märgitakse, millised kohalikke I lisas nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja II lisas nimetatud liike alal esineb. Suure levilaga loomaliikide puhul peavad need alad vastama niisuguste liikide loodusliku

levila piires asuvatele paikadele, kus on olemas nende liikide eluks ja paljunemiseks olulised füüsikalised või bioloogilised tingimused. Laia levilaga veekasvatatavate liikide puhul tehakse nende alade kohta ettepanekuid ainult siis, kui on olemas selgelt piiritletud ala, kus on olemas nende liikide eluks ja paljunemiseks olulised füüsikalised või bioloogilised tingimused. Vajaduse korral teevad liikmesriigid artiklis 11 nimetatud järelevalve tulemuste alusel ettepanekuid loetelu muutmiseks.

Loetelu koos ala käsitleva teabega saadetakse komisjonile kolme aasta jooksul käesoleva direktiivi teatavakstegemisest. Teave peab sisaldama ala kaarti, nime, asukohta, suurust ja III lisas (1. etapp) ettenähtud kriteeriumide kohaldamisest tulenevaid andmeid, mis esitatakse komisjoni kehtestatud vormis artiklis 21 sätestatud korras.

2. Komisjon kehtestab kokkuleppel kõikide liikmesriikidega III lisas (2. etapp) sätestatud kriteeriumide alusel ja artikli 1 punkti c alapunktis iii nimetatud kõigi viie biogeograafilise piirkonna ja artikli 2 lõikes 1 nimetatud kogu territooriumi kohta liikmesriikide esitatud loeteludel põhineva ühenduse jaoks oluliste alade esialgse loetelu, märkides alad, kust on üks või mitu esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki.

Liikmesriigid, kus ühe või mitme esmatähtsa loodusliku elupaigatüübi ja esmatähtsate liikide leivilad moodustavad üle 5 % riigi territooriumist, võivad oma territooriumil ühenduse jaoks oluliste alade valimisel kokkuleppel komisjoniga taotleda III lisas (2. etapp) nimetatud kriteeriumide paindlikumat kohaldamist.

Ühenduse jaoks olulisteks aladeks valitud alade loetelu kinnitab komisjon artiklis 21 sätestatud korras, märkides alad, kus esineb üks või mitu esmatähtsat elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki.

3. Lõikes 2 nimetatud loetelu kehtestatakse kuue aasta jooksul alates käesoleva direktiivi teatavakstegemisest.

4. Kui ala on lõikes 2 sätestatud korras kinnitatud ühenduse jaoks oluliseks alaks, määravad asjaomased liikmesriigid ala erikaitsealaks võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt kuue aasta jooksul, kehtestades prioriteedid lähtuvalt sellest, kui tähtis ala on I lisas nimetatud looduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa kaitsestaatuse säilitamise või taastamise ja Natura 2000 sidususe seisukohast, ning pidades silmas ala ähvardavat kahjustamist või hävitamist.

5. Niipea kui ala on kantud lõike 2 kolmandas lõigus nimetatud loetellu, kohaldatakse selle suhtes artikli 6 lõikeid 2, 3 ja 4.

Artikkel 5

1. Kui komisjon erandjuhtudel leiab, et artikli 4 lõikes 1 nimetatud siseriiklikus loetelus puudub märge ala kohta, kus esineb esmatähtis looduslik elupaigatüüp või esmatähtis liik, mida komisjon peab asjakohase ja usaldusväärse teadusinfo alusel selle esmatähtsa loodusliku elupaigatüübi säilitamise või selle esmatähtsa liigi ellujäämise seisukohast väga tähtsaks, algatatakse selle liikmesriigi ja komisjoni vahel kahepoolne konsulteerimismenetlus, et võrrelda nende kasutatud teaduslikke andmeid.

2. Kui kuni kuuekuulise konsultatsiooniperioodi möödumisel vaidlust ei lahendata, saadab komisjon nõukogule ettepaneku ala valimise kohta ühenduse tähtsusega alaks.

3. Nõukogu teeb ühehäälelse otsuse kolme kuu jooksul alates ettepaneku saamise kuupäevast.

4. Konsultatsiooniperioodi ajal ja kuni nõukogu otsuseni kohaldatakse asjaomase ala suhtes artikli 6 lõiget 2.

Artikkel 6

1. Liikmesriigid kehtestavad erikaitsealade suhtes vajalikud kaitsemeetmed, mille hulka kuuluvad vajaduse korral asjakohased kaitsekorralduskavad, mis on eraldi välja töötatud või lisatud muudesse arengukavadesse, ning asjakohased õiguslikud, halduslikud või lepingulised meetmed, mis vastavad aladel esinevate I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide ökoloogilistele vajadustele.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada käesoleva direktiivi eesmärkide täitmist.

3. Iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad siseriiklikud asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede

hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.

4. Kui hoolimata negatiivsest hinnangust kava või projekti tagajärgedele ala suhtes ja alternatiivsete lahenduste puudumisel tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Liikmesriik teatab komisjonile vastuvõetud asendusmeetmetest.

Kui asjaomasel alal esineb esmatähtsaid looduslikke elupaigatüüpe ja/või esmatähtsaid liike, võib kaaluda ainult neid seisukohti, mis on seotud rahva tervise või avaliku julgeolekuga, esmatähtsate soodsate tagajärgedega keskkonnale või komisjoni arvamuse kohaselt muude üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjustega.

Artikkel 7

Käesoleva direktiivi artikli 6 lõigetest 2, 3 ja 4 tulenevad kohustused asendavad kõik direktiivi 79/409/EMÜ artikli 4 lõike 4 esimesest lausest tulenevad kohustused artikli 4 lõike 1 kohaselt klassifitseeritud alade või artikli 4 lõike 2 kohaselt tunnustatud alade osas alates käesoleva direktiivi rakendamise kuupäevast või alates ala direktiivi 79/409/EMÜ kohasest klassifitseerimisest või tunnustamisest liikmesriigi poolt, kui viimane kuupäev on hilisem.

Artikkel 8

1. Koos ettepanekutega, mida liikmesriigid esitavad komisjonile alade kohta, mis sobivad erikaitsealadeks, kus esineb esmatähtsaid looduslikke elupaigatüüpe ja/või esmatähtsaid liike, saadavad nad vajaduse korral komisjonile oma hinnangu ühenduse kaasrahastamise kohta, mida nad peavad vajalikuks artikli 6 lõike 1 kohaste kohustuste täitmisel.

2. Alade osas, millele taotletakse ühenduse kaasrahastamist, määrab komisjon kokkuleppel iga asjaomase liikmesriigiga meetmed, mis on vajalikud esmatähtsate looduslike elupaigatüüpide ja esmatähtsate liikide soodsa kaitsestaatuse säilitamiseks või taastamiseks asjaomasel alal, ning nende meetmete üldmaksumuse.

3. Komisjon annab kokkuleppel asjaomaste liikmesriikidega hinnangu lõikes 2 nimetatud meetmete toimimiseks vajalikule rahastamisele, sealhulgas kaasrahastamisele, võttes muu hulgas arvesse esmatähtsate looduslike elupaigatüüpide ja/või esmatähtsate liikide esinemistihedust liikmesriigi territooriumil ning vajalike meetmetega seotud suhtelist finantskoormust.

4. Komisjon võtab lõigetes 2 ja 3 nimetatud hinnangu alusel ja ühenduse rahastamisvahendite kohaseid rahastamisallikaid arvestades artiklis 21 sätestatud korras vastu tähtsuse järjekorda pandud tegevuskava, mille hulka kuuluvad meetmed, mida tuleb rakendada, kui ala on määratud artikli 4 lõike 4 kohaselt.

5. Piisavate ressursside puudumise tõttu tegevuskavast välja arvatud meetmed ja eespool nimetatud tegevuskavasse arvatud meetmed, mida ei ole kaasrahastatud või mida on rahastatud ainult osaliselt, vaadatakse artiklis 21 sätestatud korras uuesti läbi iga kahe aasta tagant seoses tegevuskava läbivaatamisega ning liikmesriigid võivad kuni selle läbivaatamiseni meetmete rakendamise edasi lükata. Läbivaatamisel võetakse vajaduse korral arvesse kõnealuse ala uut olukorda.

6. Aladel, kus kaasrahastamisest sõltuvate meetmete rakendamine on edasi lükatud, hoiduvad liikmesriigid kõikide uute meetmete rakendamisest, mille tagajärjel nende alade seisund tõenäoliselt halveneb.

Artikkel 9

Komisjon vaatab artiklis 21 sätestatud korras korrapäraselt läbi Natura 2000 võrgustiku panuse artiklites 2 ja 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel. Sellega seoses võib kaaluda mõne erikaitseala loetelust väljaarvamist, kui looduslik areng, mis on artiklis 11 sätestatud järelevalve tulemus, seda võimaldab.

Artikkel 10

Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, püüavad nad maakorralduses ja arengupoliitikas ning eelkõige seoses Natura 2000 võrgustiku ökoloogilise sidususe parandamisega soodustada looduslikule loomastikule ja taimestikule üliolulistele maastikuvormide kaitsekorraldust.

Need on vormid, mis nende pikisuunalise ja katkematu struktuuri tõttu (näiteks jõed koos kallastega või tavapärased põllupiiride märkimise süsteemid) või puhkepaikadena (näiteks tiigid või

metsasalud), on looduslike liikide rände, levikule ja geenivahetusele väga olulised.

Artikkel 11

Liikmesriigid teostavad artiklis 2 nimetatud looduslike elupaikade ja liikide kaitsestaatuse järelevalvet, pöörates erilist tähelepanu esmatähtsatele looduslikele elupaigatüüpidele ja esmatähtsatele liikidele.

Liikide kaitse

Artikkel 12

1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et kehtestada IV lisa punktis a loetletud loomaliikide range kaitse süsteem nende looduslikul levilal, keelates:

- a) kõik nende liikide isendite looduses tahtliku püüdmise või tapmise viisid;
- b) nende liikide tahtliku häirimise, eelkõige nende paljunemise, järglaste kasvatamise, talvitumise ja rände ajal;
- c) munade tahtliku hävitamise või loodusest võtmise;
- d) paljunemis- või puhkepaikade kahjustamise või hävitamise.

2. Liikmesriigid keelavad nende liikide loodusest võetud isendite pidamise, vedamise ja müümise või vahetamise ja müügiks pakumise, välja arvatud juhul, kui need liigid on loodusest seaduslikult võetud enne käesoleva direktiivi rakendamist.

3. Lõike 1 punktides a ja b ning lõikes 2 nimetatud keeldu kohaldatakse kõikide nende loomade eluetappide suhtes, kelle suhtes käesolevat artiklit kohaldatakse.

4. Liikmesriigid kehtestavad süsteemi IV lisa punktis a loetletud loomaliikide juhusliku püüdmise ja tapmise jälgimiseks. Kogutud teabe alusel teevad liikmesriigid täiendavat uurimistööd ja võtavad täiendavaid kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et juhuslik püüdmine või tapmine ei avaldaks asjaomasele liigile olulist negatiivset mõju.

Artikkel 13

1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et kehtestada IV lisa punktis b loetletud taimeliikide range kaitse süsteem, keelates:

- a) niisuguste taimede tahtliku korjamise, kogumise, lõikamise, juurimise või hävitamise looduses nende looduslikul levilal;
- b) selliste liikide loodusest võetud isendite pidamise, vedamise ja müümise või vahetamise ja müügiks pakkumise, välja arvatud juhul, kui need liigid on loodusest seaduslikult võetud enne käesoleva direktiivi rakendamist.

2. Lõike 1 punktides a ja b nimetatud keeldu kohaldatakse kõikide nende taimede bioloogilise elutsükli etappide suhtes, mille suhtes käesolevat artiklit kohaldatakse.

Artikkel 14

1. Kui liikmesriigid peavad seoses artiklis 11 ettenähtud järelevalvega vajalikuks, võtavad nad meetmeid, millega tagatakse V lisa loetletud looduslike looma- ja taimeliikide isendite loodusest võtmine ja kasutamine kooskõlas nende soodsa kaitsestaatuse säilitamisega.

2. Kui neid meetmeid peetakse vajalikuks, peab nende hulka kuuluma artiklis 11 ettenähtud järelevalve jätkamine. Nende meetmete hulka võivad kuuluda eelkõige:

- teatavale omandile juurdepääsu käsitlevad eeskirjad,
- isendite loodusest võtmise ja teatavate populatsioonide kasutamise ajutine või kohalik keeld,
- isendite loodusest võtmise ajavahemike ja/või meetodite sätestamine,
- jahi- ja kalapüügieeskirjade kohaldamine isendite võtmisel, võttes arvesse niisuguste populatsioonide kaitset,
- isendite võtmist käsitleva loasüsteemi või kvootide kehtestamine,
- isendite ostmise, müügi, müügiks pakkumise, müügiks hoidmise või müügiks transportimise sätestamine,
- loomaliikide kasvatamine vangistuses ja taimeliikide kunstlik paljundamine range järelevalve tingimustes, et vähendada isendite loodusest võtmist,
- vastuvõetud meetmete mõju hindamine.

Artikkel 15

V lisa punktis a loetletud looduslike loomaliikide püüdmisel või tapmisel ja kui artikli 16 alusel kohaldatakse IV lisa punktis a

loetletud liikide võtmisel, püüdmisel või tapmisel erandeid, keelavad liikmesriigid kõikide keelatud vahendite kasutamise, mis võivad põhjustada nende liikide populatsioonide kohalikku kadumist või tekitada neile tõsiseid häireid, eelkõige:

- a) VI lisa punktis a loetletud püüdmis- või tapmisvahendite kasutamise;
- b) iga liiki püüdmise ja tapmise VI lisa punktis b nimetatud transpordivahenditelt.

Artikkel 16

1. Kui muud rahuldavat alternatiivset lahendust ei ole ja erand ei kahjusta kõnealuste liikide populatsioonide soodsa kaitsetaseme säilitamist nende looduslikul levilal, võivad liikmesriigid teha artiklite 12, 13 ja 14 ning artikli 15 punktide a ja b sätetest erandi:

- a) loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitsmiseks ja looduslike elupaikade säilitamiseks;
- b) eriti oluliste saagi-, karja-, metsa-, kalamajandus-, veemajanduskahjude ja muud liiki omandiga seotud kahjude ärahoidmiseks;
- c) rahva tervise ja elanikkonna ohutuse huvides või muude üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsed ja majanduslikud põhjused ning kasu, mida keskkond saab erandite andmisest;
- d) kasvatustöök ja nende liikide teaduslikuks uurimiseks, taastamiseks ja taasasustamiseks ning selle jaoks vajalikuks paljundamiseks, sealhulgas taimede kunstlikuks paljundamiseks;
- e) range järelevalve all valikuliselt ja piiratud ulatuses IV lisa loetletud liikide teatavate isendite võtmise või pidamise lubamiseks pädevate siseriiklike asutuste määratud kogustes.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile iga kahe aasta tagant lõike 1 alusel kohaldatud erandite kohta komitee kehtestatud vormi kohase aruande. Komisjon esitab oma arvamuse nende erandite kohta hiljemalt 12 kuu jooksul aruande saamisest ning teatab sellest komiteele.

3. Aruannetes esitatakse:

- a) liigid, mille suhtes erandeid kohaldatakse, ja erandi tegemise põhjus, sealhulgas ohu laad ning vajaduse korral tagasilükatud alternatiivsed võimalused ja kasutatud teadusandmed;

- b) loomaliikide püüdmiseks või tapmiseks lubatud viisid, vahendid ja meetodid ning nende kasutamise põhjused;
- c) asjaolud, millal ja miks need erandid on lubatud;
- d) asutus, mis on volitatud nõutud tingimused teatavaks tegema ja kontrollima, kas need on täidetud, samuti otsustama, milliseid viise, vahendeid ja meetodeid millistes piirides ja milliste asutuste poolt võib kasutada, ning millised isikud vastutavad ülesande täitmise eest;
- e) järelevalvemeetmed ja saadud tulemused.

2. Erilist tähelepanu pööratakse artiklite 4 ja 10 rakendamiseks vajalikule teadustööle ning soodustatakse liikmesriikidevahelist piiriülest teaduskoostööd.

Lisade muutmise kord

Artikkel 19

Muudatused, mis on vajalikud I, II, III, V ja VI lisa kohandamiseks teaduse ja tehnika arenguga, võtab nõukogu vastu komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega.

Muudatused, mis on vajalikud IV lisa kohandamiseks teaduse ja tehnika arenguga, võtab nõukogu vastu komisjoni ettepanekul ühehäälselt.

Teave

Artikkel 17

1. Liikmesriigid koostavad alates artiklis 23 ettenähtud ajavahe- miku lõppemisest iga kuue aasta tagant käesoleva direktiivi raken- damise aruande. See aruanne peab sisaldama eelkõige teavet artikli 6 lõikes 1 nimetatud kaitsemeetmete kohta, hinnangut nende meetmete mõju kohta I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide kaitsestaatusele ning artiklis 11 nimetatud seirekontrolli tulemusi. Komitee kehtestatud vormi kohaselt koostatud aruanne edastatakse komisjonile ja tehakse üldsusele kättesaadavaks.

2. Komisjon koostab lõikes 1 nimetatud aruannete põhjal ühend- aruande. Selles aruandes esitatakse tehtud edusammude asjako- hane hinnang ja eelkõige Natura 2000 osa artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel. Aruande osa, mis hõlmab liikmesriikide esitatud teavet, saadetakse kõnealusele liikmesriigile kinnitami- seks. Komisjon avaldab lõpparuande komiteele esitamise järel hil- jemalt kahe aasta jooksul pärast lõikes 1 nimetatud aruannete saa- mist ning edastab selle liikmesriikidele, Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele.

3. Liikmesriigid võivad tähistada käesoleva direktiivi kohaselt määratud alad komitee kavandatud tähistustahvlitega, mida ühen- duses kasutatakse.

Teadusuuringud

Artikkel 18

1. Liikmesriigid ja komisjon soodustavad artiklis 2 ettenähtud eesmärkide ja artiklis 11 nimetatud kohustuse täitmiseks vajalikku teadustööd. Nad vahetavad teavet, et liikmesriigi ja ühenduse tasandil tehtavat teadustööd nõuetekohaselt kooskõlastada.

Komitee

Artikkel 20

Komisjoni abistab komitee, kuhu kuuluvad liikmesriikide esindajad ja eesistujana komisjoni esindaja.

Artikkel 21

1. Võetavate meetmete eelnõu esitab komiteele komisjoni esi- ndaja. Tähtaja jooksul, mille määrab esistuja lähtuvalt küsimuse kiireloomulisusest, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse. Arvamus esitatakse sellise häälteenamusega, nagu on sätestatud asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 nõukogu otsuste vastuvõt- miseks komisjoni ettepaneku põhjal. Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse kõnealuses artiklis sätestatud viisil. Eesistuja ei hääleta.

2. Kui kavandatavad meetmed on komitee arvamusega kooskõ- las, võtab komisjon need vastu.

Kui kavandatavad meetmed ei ole komitee arvamusega koos- kõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon

võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule. Nõukoguteeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole otsust teinud kolme kuu jooksul alates nõukogu poole pöördumisest, võtab komisjon ette pandud meetmed vastu.

Täiendavad sätted

Artikkel 22

Käesoleva direktiivi sätete rakendamiseks liikmesriigid:

- a) uurivad IV lisa liikide, mis on nende territooriumil kohalikud liigid, taastasustamise võimalust, kui uuring, milles on arvesse võetud muudes liikmesriikides või mujal saadud kogemusi, tõestab, et niisugune taastasustamine aitab tõhusalt kaasa nende liikide soodsa kaitsestaatuse taastamisele ja kui seda tehakse pärast asjaomase üldsusega põhjalikku konsulteerimist;
- b) tagavad, et kõikide liikide tahtlik asustamine nende territooriumile, kus need liigid on võõrliigid, oleks reguleeritud, nii et see ei kahjustaks looduslike elupaiku nende looduslikul levialal ega kohalikku looduslikku loomastikku ja taimestikku, ja keelavad niisuguse taastasustamise, kui nad peavad seda vajalikuks. Hindamistulemused edastatakse komiteele teadmiseks;
- c) soodustavad kasvatustööd ja üldsuse teavitamist, mis selgitab vajadust kaitsta looduslike looma- ja taimeliike ning nende elukeskkonda ja looduslike elupaiku.

Lõppsätted

Artikkel 23

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid kahe aasta jooksul alates direktiivi teatavakstegemisest. Liikmesriigid teavitavad sellest viivitamata komisjoni.

2. Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendele meetmetele või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetavate siseriiklike põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 24

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 21. mai 1992

Nõukogu nimel

eesistuja

Arlindo MARQUES CUNHA

I LISA

ÜHENDUSE TÄHTSUSEGA LOODUSLIKUD ELUPAIGATÜÜBID, MILLE SÄILITAMINE NÕUAB
ERIKAITSEALADE MÄÄRAMIST

Tõlgendamine

Kood: Käesolevas lisas kasutatakse Corine'i programmis (Corine'i biotoopide projekt) esitatud elupaikade hierarhilist klassifikaatorit. ⁽¹⁾ Enamikule nimetatud elupaikadest on lisatud nendele vastavad Corine'i koodid, mis on loetletud raamatus "Technical Handbook", 1. köide, lk 73–109, Corine/Biotope/89/2.2, 19. mai 1988, mis on osaliselt ajakohastatud 14. veebruaril 1989.

Märk "x" koodide vahel märgib üksteisega seotud elupaigatüüpe, nt 35.2 × 64.1 — hõberohu (*Corynephorus*) ja kasteheina (*Agrostis*) liikidega avatud rohumaa (35.2) koos sisemaa luidetega (64.1).

Märk "*" tähistab esmatähtsaid elupaigatüüpe.

RANNIKU- JA HALOFÜÜTSED ELUPAIGAD

Avamere- ja loodete alad

- 11.25 Mereveega alaliselt üleujutatud liivamadalad
- 11.34 **Posidonia* "põhjad" (*Posidonian oceanicae* kooslused)
- 13.2 Jõgede lehtersuudmed
- 14 Mõõnaga paljanduvad mudased ja liivased laugmadalikud
- 21 *Lõukad
- Laiad madalad abajad ja lahed
- Karid
- Merepõhjast erituvate gaaside mõjul moodustunud struktuurid ("sambad")

Rannikupangad ja kliburannad

- 17.2 Üheaastase taimestikuga esmased rannavallid
- 17.3 Püsirohttaimestikuga kivrannad
- 18.21 Atlandi ookeani ja Läänemere taimestunud pankrannad
- 18.22 Taimkattega pankrannad Vahemere rannikul (koos endeemsete kermeki *Limonium* spp. liikidega)
- 18.23 Endeemse taimestikuga pangad Makaroneesia rannikuil

Atlantilised ja sisemaa sooldunud lodud ja sooldunud niidud

- 15.11 Soolarohu *Salicornia* jt üheaastaste taimedega mudased ja liivased rannikul
- 15.12 *Spartinion maritima* kooslustega alad
- 15.13 Atlantilised sooldunud rannaniidud *Glauco-Pucinellietalia* kooslustega
- 15.14 *Sisemaa sooldunud niidud *Pucinellietalia distantis*e kooslustega

Vahemerelised ja termoatlantilised sooldunud lodud ja sooldunud niidud

- 15.15 Vahemerelised sooldunud niidud *Juncetalia maritimi* kooslustega
- 15.16 Vahemerelised ja termoatlantilised soolalembesed võserikud *Arthrocnemetalia fruticosae* kooslustega
- 15.17 Ibeeria (Pürenee) soola- ja lämmastikulembesed võserikud *Pegano-Salsoletia* kooslustega

Sisemaa sooldunud stepid ja kipsistepid

- 15.18 *Sooldunud stepid *Limonietalia* kooslustega
- 15.19 *Kipsistepid *Gypsophiletalia* kooslustega

(¹) Corine: nõukogu 27. juuni 1985. aasta otsus 85/338/EMÜ (EÜT L 176, 6.7.1985, lk 14).

RANNIKU- JA SISEMAALUITED

Atlandi ookeani ja Läänemere mereluited

- 16.211 Kujunevad liikuvad rannikuluited
- 16.212 Liikuvad rannikuluited (valged luited) rand-luidekaeraga *Ammophila arenaria*
- 16.221–16.227 *Rohttaimedega kinnistunud rannikuluited (hallid luited):
 16.221 *Galio-Koelerion albescentis*e kooslused
 16.222 *Euphorbio-Helichrysoni* kooslused
 16.223 *Crucianellion maritimae* kooslused
 16.224 *Euphorbia terracina* kooslused
 16.225 *Mesobromion*i kooslused
 16.226 *Trifolio-Gerantietea sanguinei*, *Galio maritimi-Geranion sanguinei* kooslused
 16.227 *Thero-Airion*i, *Botrychio-Polygaletum*i ja *Tuberarion guttatae* kooslused
- 16.23 *Leostunud kinnistunud luited hariliku kukemarjaga (*Empetrum nigrum*)
- 16.24 Leostunud kinnistunud atlantilised luited *Calluno-Ulicetea* kooslustega
- 16.25 Astelpajuga (*Hyppophae rhamnoides*) luited
- 16.26 Hanepajuga luited (*Salix arenaria* kooslused)
- 16.29 Atlandi ookeani ranniku metsastunud luited
- 16.31–16.35 Luidetevahelised niisked nõod
1. A Matšeerid (*matšeerides Iirimaal)

Vahemere ranniku mereluited

- 16.223 *Crucianellion maritimae* kooslustega kinnistunud luiterannad
- 16.224 Luited, millel kasvab piimalill *Euphorbia terracina*
- 16.228 *Malcolmietalia* kooslustega luiterohumaad
- 16.229 *Brachypodietalia* kooslustega ning üheaastaste taimedega luiterohumaad
- 16.27 *Luitekadastikud (*Juniperus* spp.)
- 16.28 *Cisto-Lavenduletalia* kooslustega jäiklehised luitevõserikud
- 16.29 × 42.8 *Piinia (*Pinus pinea*)ja/või merimänniga (*Pinus pinaster*) luitemännikud

Sisemaaluited, vanad ja leostunud

- 64.1 × 31.223 Kanarbiku (*Calluna*) ja leetpõdsastega (*Genista*)kuivad liivanõmmed
- 64.1 × 31.227 Kanarbiku (*Calluna*) ja hariliku kukemarjaga (*Empetrum nigrum*) kuivad liivanõmmed
- 64.1 × 35.2 Höberohu (*Corynephorus*) ja kasteheina (*Agrostis*) liikidega avatud luiterohumaad sisemaal

MAGEVEE ELUPAIGAD

Seisev vesi

- 22.11 × 22.31 Atlantiliste liivatasandike mineraalidevaesed vähetoitelised veekogud veetaimestikuga (*Lobelia*, *Littorella* ja *Isoetes*)
- 22.11 × 22.34 Lahnarohu *Isoetes* liikidega mineraalidevaesed vähetoitelised veekogud Vahemere lääneosa liivatasandikel
- 22.12 × (22.31 ja 22.32) Kesk-Euroopa ja eelalpiinsed vähetoitelised veekogud püsiveetaimestikuga — järvika *Littorella* ja lahnarohu *Isoetes* kooslused, või üheaastase taimestikuga *Nanocyperetalia* kooslused avatud madalikel
- 22.12 × 22.44 Bentiliste mändvetikakooslustega kalgiveelised vähe- kuni kesktoitelised veekogud
- 22.13 Penikeele- ja kilbukakooslustega (*Magnopotamion* või *Hydrocharition*) looduslikud rohketoitelised järved
- 22.14 Huumustoitelised järved
- 22.34 *Vahemerelised ajutised väikeveekogud
- *Turlokid (Iirimaal)

Jooksev vesi

Vabalt või osaliselt vabalt voolavate vooluveekogude osad (väikesed, keskmised ja suured voolusängid), kus vee kvaliteet ei ole märgatavalt halvenenud.

- 24.221 ja 24.222 Mägijõed ja nende kaldarohustu
- 24.223 Euroopa mürikaariaga (*Myricaria germanica*) mägijõed ja nende kallaste puistaimestu
- 24.224 Halli pajuga (*Salix elaeagnos*) mägijõed ja nende kallaste puistaimestu

- 24.225 Püsivooluga vahemerelised jõed, kus kasvab kollane sarvmagun (*Glaucium flavum*)
 24.4 Tasandike ja eelmäestike jõgede särjesilmadega (*Ranunculus*) ujutaimestu
 24.52 Eelmäestikujõed *Chenopodium rubri* kooslustega
 24.53 Püsivoolulised vahemerelised jõed *Paspalo-Argostidion*'i kooslustega ning pajudest (*Salix*) ja paplitest (*Populus alba*) rippkardinad
 – Ajutise vooluga vahemerelised jõed

PARASVÖÖTME NÕMMED JA VÕSERIKUD

- 31.11 Soo-eerikaga (*Erica tetralix*) põhjaantlantilised märjad nõmmed
 31.12 *Ripsmelise (*Erica ciliaris*) ja soo-eerikaga (*Erica tetralix*) lõunaantlantilised märjad nõmmed
 31.2 *Kuivad nõmmed (kõik alatüübid)
 31.234 *Laiuva eerikaga (*Erica vagans*) ja astelhernega (*Ulex maritimus*) kuivad rannikunõmmed
 31.3 *Makroneesia endeemsed kuivad nõmmed
 31.4 Alpiinsed ja lähisalpiinsed nõmmed
 31.5 *Mägimänni (*Pinus mugo*) ja karedakarvase rododendroniga (*Rhododendron hirsutum*) võserikud (*Mugo-Rhododendretum hirsuti* kooslused)
 31.622 Lähisarktilised pajustikud
 31.7 Astelhernega mägivahemerelised endeemsed nõmmed

JÄIKLEHISED VÕSERIKUD (MATORRAL)

Lähisvahemerelised ja parasvöötmed

- 31.82 Hariliku pukspuuga (*Buxus sempervirens*) püsikooslused lubjarikastel kaljunõlvadel (*Berberidion*'i kooslused)
 31.842 Lõhnava luudpõõsa (*Genista purgans*) kooslused mägedes
 31.88 Hariliku kadaka (*Juniperus communis*) kooslused lubjarikka mullaga nõmmedel ja rohumaadel
 31.89 *Tsistusega (*Cistus palhinhae*) märjad rannikunõmmed (*Junipero-Cistetum palhinhae* kooslused)

Vahemereline puismatorral

- 32.131–32.135 Kadakatega matorralid
 32.17 *Kreektürniga (*Zyziphus*) matorralid
 32.18 *Loorberipuuga (*Laurus nobilis*) matorralid

Termo-vahemerelised ja pre-steppe põõsastikud

- 32.216 Loorberitihnikud
 32.217 Rannakaljude lähedased madalad piimalillekooslused (*Euphorbia*)
 32.22–32.26 Kõik liigid

Früüganad

- 33.1 *Astragalo-Plantaginetum subulatae* kooslustega früüganad
 33.3 Früüganad, kus kasvab *Sarcopoterium spinosum*
 33.4 *Euphorbietu-Verbascion*'i kooslused Kreetal

LOODUSLIKUD JA POOLLOODUSLIKUD ROHUMAAD

Looduslikud rohumaad

- 34.11 **Alyso-Sedion albi* kooslustega karstunud rohumaad lubjarikkal mullal
 34.12 *Kuivad liivased rohumaad vesihalja haguheinaga kooslustega (*Koelerion glaucae*) lubjarikkal mullal
 34.2 Raskmetalliderikka mullaga rohumaad
 36.314 Siil-aruheinaga (*Festuca eskia*) rohumaad Pürenee poolsaarel ränirikkal mullal
 36.32 Alpiinsed ja boreaalsed rohumaad ränirikkal mullal
 36.36 Pürenee poolsaare *Festuca indigesta* rohumaad ränirikkal mullal
 36.41–36.45 Alpiinsed rohumaad lubjarikkal mullal
 36.5 Makaroneesia mägisel rohumaad

Poollooduslikud kuivad rohumaad ja põõsastikud

- 34.31–34.34 Karbonaatsel mullal (*Festuco Brometalia*)
(*tähtsad orhideede alad)
- 34.5 **Thero-Brachypodietea* kooslustega kõrreliste ja üheaastaste rohunditega ebastepid
- 35.1 *Jussheinaga (*Nardus*) liigirikkad mäestikurohumaad ränirikkal mullal (Mandri-Euroopas eelmäestikes)

Kõvalehised karjatatavad metsad (deesad)

- 32.11 Korgitamme (*Quercus suber*) ja/või iilekstamme (*Quercus ilex*) kooslusega

Poollooduslikud pikataimelised niisked niidud

- 37.31 Sinihelmikaniidud (*Eu-Molinion*i kooslused) kriidil ja savil
- 37.4 Vahemerelised kõrgrohustud ja kõrkjastikud (*Molinio-Holoschoenion*i kooslused)
- 37.7 ja 37.8 Eutroofsed kõrgrohustud
- Niit-kõrveköömne kooslustega (*Cnidion venosae*) lamminiidud

Parasniisked rohumaad

- 38.2 Aas-rebasesaba (*Alopecurus pratensis*) ja ürt-punanupuga (*Sanguisorba officinalis*) madaliku-niidud
- 38.3 Mäginiidud (Briti tüübid mets-kurerehaga *Geranium sylvaticum*)

KÖRGRABAD, RABAD JA MADALSOOD**Sfagnumi turba sood**

- 51.1 *Looduslikus seisundis rabad
- 51.2 Inimtegevusest rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad
- 52.1 ja 52.2 Looduslikus seisundis* vaipsood
- 54.5 Siirdesood ja õötsiksood
- 54.6 Turvastunud või märjad lohud nokkheinakooslustega (*Rhynchosporion*)

Lubjarikkad madalsood

- 53.3 *Lääne-mõõkrohu (*Cladium mariscus*) ja raudtarna (*Carex davalliana*) kooslustega lubjarikkad madalsood
- 54.12 *Nõrglubjalasundit moodustavad allikad nõörsamblakooslustega (*Cratoneurion*)
- 54.2 Aluselised madalsood
- 54.3 *Alpiinsed *Caricion bicoloris-atrofuscae* esikkooslused

PALJANDID JA KOOPAD**Rusukalded**

- 61.1 Silikaatsel mullal
- 61.2 Eutrilised rusukalded
- 61.3 Vahemeremaade lääneosa ja alpiinsed soojalembesed rusukalded
- 61.4 Balkani rusukalded
- 61.5 Kesk-Euroopa karbonaatsete kivimite rusukalded
- 61.6 *Kesk-Euroopa karbonaatsete kivimite rusukalded

Kivirinnakute kasmofüütiline taimestu

- 62.1 ja 62.1A Karbonaatsed alatüübid
- 62.2 Ränirikkad alatüübid
- 62.3 Paljandite esikkooslused
- 62.4 *Paljanduvad paeplaadid

Muud paljandid

- 65 Avalikkusele suletud koopad
- Laavaväljad ja looduslikud õönestised

- Mere poolt üleujutatud või osaliselt üleujutatud koopad
- Püsiliustikud

METSAD

Looduslikus seisundis metsad, mille moodustavad kohalikud suured puud koos tüüpilise alustaimestuga ning mis on haruldased või jäänukkooslused ja/või milles kasvab ühendust huvitavaid liike

Euroopa parasvöötme metsad

- 41.11 *Luzulo-Fagetum*’i kooslustega pöögimetsad
- 41.12 *Ilici-Fagion*’i kooslustega epifüütiderikkad pöögimetsad iileksite (*Ilex*) ja jugapuudega (*Taxus*)
- 41.13 *Asperulo-Fagetum*’i kooslustega pöögimetsad
- 41.15 Vahtrate (*Acer*) ja oblikaga (*Rumex arifolius*) lähisalpiinsed pöögimetsad
- 41.16 *Cephalanthero-Fagion*’i kooslustega pöögimetsad lubjarikkal mullal
- 41.24 *Stellario-Carpinetum*’i kooslustega tamme-valgepöögimetsad
- 41.26 *Galio-Carpinetum*’i kooslustega tamme-valgepöögimetsad
- 41.4 **Tilio-Acerion*’i kooslustega jäärakumetsad
- 41.51 Vanad happelembesed hariliku tamme (*Quercus robur*) metsad liivatasandikel
- 41.53 Iileksi (*Ilex*) ja roodjala (*Blechnum*) liikidega vanad Briti saarte tammikud
- 41.86 Ahtalehise saare (*Fraxinus angustifolia*) metsad
- 42.51 *Kaledoonia mägimetsad (Šotimaal)
- 44. A1–44. A4 *Siirdesoo- ja rabametsad
- 44.3 *Lammimetsade (*Alnion glutinoso-incanae* koosluste) jäänukid
- 44.4 Suurte jõgede äärsed tamme-saare-jalaka segametsad

Vahemere salumetsad

- 41.181 *Jugapuude (*Taxus*) ja iileksitega (*Ilex*) pöögimetsad Apenniini mäestik
- 41.184 *Euroopa nuluga (*Abies alba*) pöögimetsad Apenniini mäestik ja pöögimetsad, milles kasvab *Abies nebrodensis*
- 41.6 Hariliku tamme (*Quercus robur*) ja pürenee tamme (*Quercus pyrenaica*) metsad Pürenee poolsaarel ja Edela-Prantsusmaal
- 41.77 *Quercus faginea* metsad Pürenee poolsaarel
- 41.85 Trooja tamme (*Quercus trojana*) metsad Itaalias ja Kreekas
- 41.9 Kastanimetsad
- 41.1A × 42.17 Kreeka pöögimetsad, milles kasvab *Abies borisii-regis*
- 41.1B Ungari tamme (*Quercus frainetto*) metsad
- 42. A1 *Acero-Cupression*’i kooslustega küpressimetsad
- 44.17 Höberemmelga (*Salix alba*) ja hõbepapli (*Populus alba*) galeriimetsad
- 44.52 Pontose rododendroni (*Rhododendron ponticum*), pajude (*Salix*) ja muude liikidega ajutiste vooluveekogude kaldakooslused Vahemere maades
- 44.7 *Platanion orientalis*’e kooslustega tasandikemetsad Kreekas ja Itaalias
- 44.8 Termo-vahemere lised kaldaäärsed *Nerio-Tamariceteae* – kooslustega galeriimetsad ja Pürenee poolsaare edelaosa *Securinegion tinctoriae* kooslustega kaldaäärsed galeriimetsad

Vahemere lised jäiklehised metsad

- 41.7C *Quercus brachyphylla* metsad Kreetal
- 45.1 Õlipuu (*Olea*) ja jaanileivapuu (*Ceratonia*) metsad
- 45.2 Korgitamme (*Quercus suber*) metsad
- 45.3 Kivitamme (*Quercus ilex*) metsad
- 45.5 Soomustamme (*Quercus macrolepis*) metsad
- 45.61–45.63 *Loorberimetsad Makaroneesias
- 45.7 *Datlipalmi (*Phoenix*) salad
- 45.8 Teravalehise iileksi (*Ilex aquifolium*) metsad

Alpiinsed ja lähisalpiinsed okaspuumetsad

- 42.21–42.23 *Vaccinio-Piceetea* kooslustega metsad happelisel mullal
- 42.31 ja 42.32 Mägimetsad lehise ja alpi seederänniga (*Pinus cembra*)
- 42.4 Konksmänni (*Pinus uncinata*) metsad (*kipsil või lubjakivil)

Mägivahemerelised okaspuumetsad

- 42.14 *Euroopa nulu (*Abies alba*) ja hariliku kuuse (*Picea excelsa*) metsad Apenniini poolsaarel
- 42.19 Hispaania nulu (*Abies pinsapo*) metsad
- 42.61-42.66 Lähisvahemerelised männikud endeemse musta männiga
- 42.8 Vahemerelised männikud endeemse merimänniga (*Pinus pinaster*), mäгимänniga (*Pinus mugo*) ja valgekoorelise männiga (*Pinus leucodermis*)
- 42.9 Makaroneesia endeemsed männikud
42. A2–42. A5 ja 42. A8 *Vahemerelised endeemsed metsad kadakatega (*Juniperus* spp.)
42. A6 *Sandrakipuu (*Tetraclinis articulata*) metsad Andaluusias
42. A71–42. A73 *Hariliku jugapuu (*Taxus baccata*) metsad
-

II LISA

ÜHENDUSE TÄHTSUSEGA LOODUSLIKUD ELUPAIGATÜÜBID, MILLE SÄILITAMINE NÕUAB
ERIKAITSEALADE MÄÄRAMIST

Tõlgendamine

- a) II lisa täiendab I lisa ühtse erikaitsealade võrgustiku loomiseks.
- b) Käesolevas lisas loetletud liigid on märgitud:
- liigi või alamliigi nimega või
 - kõigi kõrgemasse taksonisse kuuluvate liikide või selle teatava osa kohaselt.
- Lühend "spp." sugukonna või perekonna nime järel tähistab kõiki sellesse sugukonda või perekonda kuuluvaid liike.
- c) *Sümbolid*
- Tärn (*) liigi nime ees näitab, et see on esmatahtis liik.
- Enamik käesolevas lisas loetletud liike on loetletud ka IV lisas.
- Kui käesolevas lisas esinev liik ei esine IV või V lisas, järgneb selle nimele sümbol (o); kui käesolevas lisas esinev liik esineb samuti V lisas, aga ei esine IV lisas, järgneb selle nimele sümbol (V).

a) **LOOMAD**

SELGROOGSED

IMETAJAD

INSECTIVORA

Talpidae

Galemys pyrenaicus

CHIROPTERA (KÄSITIIVALISED)

Rhinolophidae

Rhinolophus blasii

Rhinolophus euryale

Rhinolophus ferrumequinum

Rhinolophus hipposideros

Rhinolophus mehelyi

Vespertilionidae

Barbastella barbastellus

Miniopterus schreibersi

Myotis bechsteini

Myotis blythi

Myotis capaccinii

Myotis dasycneme

Myotis emarginatus

Myotis myotis

RODENTIA

Sciuridae

Spermophilus citellus

Castoridae

Castor fiber

Microtidae

Microtus cabreræ

**Microtus oeconomus arenicola*

CARNIVORA

Canidae

**Canis lupus* (Hispaania populatsioonid: ainult Duerost lõunas esinevad populatsioonid; Kreeka populatsioonid: ainult 39. laiuskraadist lõuna pool esinevad populatsioonid)

Ursidae

**Ursus arctos*

Mustelidae

Lutra lutra

Mustela lutreola

Felidae

Lynx lynx

**Lynx pardina*

Phocidae

Halichoerus grypus (V)

**Monachus monachus*

Phoca vitulina (V)

ARTIODACTYLA

Cervidae

**Cervus elaphus corsicanus*

Bovidae

Capra aegagrus (looduslikud populatsioonid)

**Capra pyrenaica pyrenaica*

Ovis ammon musimon (looduslikud populatsioonid — Korsika ja Sardiinia)

Rupicapra rupicapra balcanica

**Rupicapra ornata*

CETACEA

Tursiops truncatus

Phocoena phocoena

ROOMAJAD

TESTUDINATA

Testudinidae

Testudo hermanni

Testudo graeca

Testudo marginata

Cheloniidae

**Caretta caretta*

Emyidae

Emys orbicularis

Mauremys caspica

Mauremys leprosa

SAURIA

Lacertidae

Lacerta monticola

Lacerta schreiberi

Gallotia galloti insulanagae

**Gallotia simonyi*

Podarcis lilfordi

Podarcis pityusensis

Scincidae

Chalcides occidentalis

Gekkonidae

Phyllodactylus europaeus

OPHIDIA

Colubridae

Elaphe quatuorlineata

Elaphe situla

*Viperidae***Vipera schweizeri**Vipera ursinii***KAHEPAIKSED**

CAUDATA

*Salamandridae**Chioglossa lusitanica**Mertensiella luschani***Salamandra salamandra aurorae**Salamandrina terdigitata**Triturus cristatus**Proteidae**Proteus anguinus**Plethodontidae**Speleomantes ambrosii**Speleomantes flavus**Speleomantes genei**Speleomantes imperialis**Speleomantes supramontes*

ANURA

*Discoglossidae**Bombina bombina**Bombina variegata**Discoglossus jeanneae**Discoglossus montalentii**Discoglossus sardus***Alytes muletensis**Ranidae**Rana latastei**Pelobatidae***Pelobates fuscus insubricus***KALAD**

PETROMYZONIFORMES

Petromyzonidae (o)*Eudontomyzon* spp.*Lampetra fluviatilis* (V)*Lampetra planeri* (o)*Lethenteron zanandrai* (V)*Petromyzon marinus* (o)

ACIPENSERIFORMES

*Acipenseridae***Acipenser naccarii***Acipenser sturio*

ATHERINIFORMES

*Cyprinodontidae**Aphanius iberus* (o)**Aphanius fasciatus* (o)**Valencia hispanica*

SALMONIFORMES

*Salmonidae**Hucho hucho* (looduslikud populatsioonid) (V)*Salmo salar* (ainult magevees) (V)*Salmo marmoradus* (o)*Salmo macrostigma* (o)

Coregonidae

**Coregonus oxyrhynchus* (anadroomsed populatsioonid Põhjamerel teatavates piirkondades)

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

Alburnus vulturius (o)
Alburnus albidus (o)
Anaecypris hispanica
Aspius aspius (o)
Barbus plebejus (V)
Barbus meridionalis (V)
Barbus capito (V)
Barbus comiza (V)
Chalcalburnus chalcoides (o)
Chondrostoma soetta (o)
Chondrostoma polylepis (o)
Chondrostoma genei (o)
Chondrostoma lusitanicum (o)
Chondrostoma toxostoma (o)
Gobio albipinnatus (o)
Gobio uranoscopus (o)
Iberocypris palaciosi (o)
 **Ladigesocypris ghigii* (o)
Leuciscus lucomonis (o)
Leuciscus souffia (o)
Phoxinellus spp. (o)
Rutilus pigus (o)
Rutilus rubilio (o)
Rutilus arcasii (o)
Rutilus macrolepidotus (o)
Rutilus lemmingii (o)
Rutilus friesii meidingeri (o)
Rutilus alburnoides (o)
Rhodeus sericeus amarus (o)
Scardinius graecus (o)

Cobitidae

Cobitis conspersa (o)
Cobitis larvata (o)
Cobitis trichonica (o)
Cobitis taenia (o)
Misgurnis fossilis (o)
Sabanejewia aurata (o)

PERCIFORMES

Percidae

Gymnocephalus schraetzer (V)
Zingel spp. [(o) välja arvatud *Zingel asper* ja *Zingel zingel* (V)]

Gobiidae

Pomatoschistus canestrini (o)
Padogobius panizzai (o)
Padogobius nigricans (o)

CLUPEIFORMES

Clupeidae

Alosa spp. (V)

SCORPAENIFORMES

Cottidae

Cottus ferruginosus (o)
Cottus petiti (o)
Cottus gobio (o)

SILURIFORMES

Siluridae

Silurus aristotelis (V)

SELGROOTUD

ARTHROPODA (LÜLIJALGSED)

CRUSTACEA

Decapoda

Austropotamobius pallipes (V)

INSECTA

Coleoptera

Buprestis splendens

*Carabus olympiae

Cerambyx cerdo

Cucujus cinnaberinus

Dytiscus latissimus

Graphoderus bilineatus

Limoniscus violaceus (o)

Lucanus cervus (o)

Morimus funereus (o)

*Osmoderma eremita

*Rosalia alpina

Lepidoptera

Callimorpha quadripunctata (o)

Coenonympha oedippus

Erebia calcaria

Erebia christi

Eriogaster catax

Euphydryas aurinia (o)

Graellsia isabellae (V)

Hypodryas maturna

Lycaena dispar

Maculinea nausithous

Maculinea teleius

Melanagria arge

Papilio hospiton

Plebicula golgus

Mantodea

Apteromantis aptera

Odonata

Coenagrion hylas (o)

Coenagrion mercuriale (o)

Cordulegaster trinacriae

Gomphus graslinii

Leucorrhina pectoralis

Lindenia tetraphylla

Macromia splendens

Ophiogomphus cecilia

Oxygastra curtisii

Orthoptera

Baetica ustulata

MOLLUSKID

GASTROPODA

Caseolus calculus

Caseolus commixta

Caseolus sphaerula

Discula leacockiana

Discula tabellata

Discus defloratus

Discus guerinianus

Elona quimperiana

Geomalacus maculosus

Geomitra moniziana

Helix subplicata

Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa
Vertigo angustior (o)
Vertigo genesii (o)
Vertigo geyeri (o)
Vertigo moulinsiana (o)

BIVALVIA*Unionoidea*

Margaritifera margaritifera (V)
Unio crassus

b) **TAIMED****PTERIDOPHYTA**

ASPLENIACEAE

Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy

BLECHNACEAE

Woodwardia radicans (L.) Sm.

DICKSONIACEAE

Culcita macrocarpa C. Presl

DRYOPTERIDACEAE

**Dryopteris corleyi* Fraser-Jenk.

HYMENOPHYLLACEAE

Trichomanes speciosum Willd.

ISOETACEAE

Isoetes boryana Durieu
Isoetes malinverniana Ces. & De Not.

MARSILEACEAE

Marsilea batardae Launert
Marsilea quadrifolia L.
Marsilea strigosa Willd.

OPHIOGLOSSACEAE

Botrychium simplex Hitchc.
Ophioglossum polyphyllum A. Braun

GYMNOSPERMAE

PINACEAE

**Abies nebrodensis* (Lojac.) Mattei

ANGIOSPERMAE

ALISMATACEAE

Caldesia parnassifolia (L.) Parl.
Luronium natans (L.) Raf.

AMARYLLIDACEAE

Leucojum nicaeense Ard.
Narcissus asturiensis (Jordan) Pugsley
Narcissus calcicola Mendonça
Narcissus cyclamineus DC.
Narcissus fernandesii G. Pedro
Narcissus humilis (Cav.) Traub

- **Narcissus nevadensis* Pugsley
- Narcissus pseudonarcissus* L.
- subsp. *nobilis* (Haw.) A. Fernandes
- Narcissus scaberulus* Henriq.
- Narcissus triandrus* (Salisb.) D. A. Webb
- subsp. *capax* (Salisb.) D. A. Webb.
- Narcissus viridiflorus* Schousboe

BORAGINACEAE

- **Anchusa crispa* Viv.
- **Lithodora nitida* (H. Ern) R. Fernandes
- Myosotis lusitanica* Schuster
- Myosotis rehsteineri* Wartm.
- Myosotis retusifolia* R. Afonso
- Omphalodes kuzinskyana* Willk.
- **Omphalodes littoralis* Lehm.
- Solenanthus albanicus* (Degen & al.) Degen & Baldacci
- **Symphytum cycladense* Pawl.

CAMPANULACEAE

- Asyneuma giganteum* (Boiss.) Bornm.
- **Campanula sabatia* De Not.
- Jasione crispa* (Pourret) Samp.
- subsp. *serpentinica* Pinto da Silva
- Jasione lusitanica* A. DC.

CARYOPHYLLACEAE

- **Arenaria nevadensis* Boiss. & Reuter
- Arenaria provincialis* Chater & Halliday
- Dianthus cintranus* Boiss. & Reuter
- subsp. *cintranus* Boiss. & Reuter
- **Dianthus marizii* (Samp.) Samp.
- Dianthus rupicola* Biv.
- **Gypsophila papillosa* P. Porta
- Herniaria algarvica* Chaudri
- Herniaria berlingiana* (Chaudhri) Franco
- **Herniaria latifolia* Lapeyr.
- subsp. *litardierei* gamis
- Herniaria maritima* Link
- Moehringia tommasinii* Marches.
- Petrocoptis grandiflora* Rothm.
- Petrocoptis montsicciana* O. Bolos & Rivas Mart.
- Petrocoptis pseudoviscosa* Fernandez Casas
- Silene cintrana* Rothm.
- **Silene hicesiae* Brullo & Signorello
- Silene hifacensis* Rouy ex Willk.
- **Silene holzmanii* Helder. ex Boiss.
- Silene longicilia* (Brot.) Otth.
- Silene mariana* Pau
- **Silene orphanidis* Boiss.
- **Silene rothmaleri* Pinto da Silva
- **Silene velutina* Pourret ex Loisel.

CHENOPODIACEAE

- **Bassia saxicola* (Guss.) A. J. Scott
- **Kochia saxicola* Guss.
- **Salicornia veneta* Pignatti & Lausi

CISTACEAE

- Cistus palhinhae* Ingram
- Halimium verticillatum* (Brot.) Sennen
- Helianthemum alypoides* Losa & Rivas Goday
- Helianthemum caput-felis* Boiss.
- **Tuberaria major* (Willk.) Pinto da Silva & Roseira

COMPOSITAE

- **Anthemis glaberrima* (Rech. f.) Greuter
- **Artemisia granatensis* Boiss.
- **Aster pyrenaicus* Desf. ex DC.
- **Aster sorrentinii* (Tod) Lojac.
- **Carduus myriacanthus* Salzm. ex DC.

- **Centaurea alba* L.
subsp. *heldreichii* (Halacsy) Dostal
- **Centaurea alba* L.
subsp. *princeps* (Boiss. & Heldr.) Gugler
- **Centaurea attica* Nyman
subsp. *megarensis* (Halacsy & Hayek) Dostal
- **Centaurea balearica* J. D. Rodriguez
- **Centaurea borjae* Valdes-Berm. & Rivas Goday
- **Centaurea citricolor* Font Quer
Centaurea corymbosa Pourret
Centaurea gadorensis G. Bianca
- **Centaurea horrida* Badaro
- **Centaurea kalambakensis* Freyn & Sint.
Centaurea kartschiana Scop.
- **Centaurea lactiflora* Halacsy
Centaurea micrantha Hoffmanns. & Link
subsp. *herminii* (Rouy) Dostál
- **Centaurea niederi* Heldr.
- **Centaurea peucedanifolia* Boiss. & Orph.
- **Centaurea pinnata* Pau
Centaurea pulvinata (G. Bianca) G. Bianca
Centaurea rothmalerana (Arènes) Dostál
Centaurea vicentina Mariz
- **Crepis crocifolia* Boiss. & Heldr.
Crepis granatensis (Willk.) B. Bianca & M. Cueto
Erigeron frigidus Boiss. ex DC.
Hymenostemma pseudanthemis (Kunze) Willd.
- **Jurinea cyanoides* (L.) Reichenb.
- **Jurinea fontqueri* Cuatrec.
- **Lamyropsis microcephala* (Moris) Dittrich & Greuter
Leontodon microcephalus (Boiss. ex DC.) Boiss.
Leontodon boryi Boiss.
- **Leontodon siculus* (Guss.) Finch & Sell
Leuzea longifolia Hoffmanns. & Link
Ligularia sibirica (L.) Cass.
Santolina impressa Hoffmanns. & Link
Santolina semidentata Hoffmanns. & Link
- **Senecio elodes* Boiss. ex DC.
Senecio nevadensis Boiss. & Reuter

CONVOLVULACEAE

- **Convolvulus argyrothamnus* Greuter
- **Convolvulus Fernandes Pinto da Silva & Teles*

CRUCIFERAE

- Alyssum pyrenaicum* Lapeyr.
- Arabis sadina* (Samp.) P. Cout.
- **Biscutella neustricta* Bonnet
Biscutella vicentina (Samp.) Rothm.
Boleum asperum (Pers.) Desvaux
Brassica glabrescens Poldini
Brassica insularis Moris
- **Brassica macrocarpa* Guss.
Coincya cintrana (P. Cout.) Pinto da Silva
- **Coincya rupestris* Rouy
- **Coronopus navasii* Pau
Diploaxis ibicensis (Pau) Gomez-Campo
- **Diploaxis siettiana* Maire
Diploaxis vicentina (P. Cout.) Rothm.
Erucastrum palustre (Pirona) Vis.
- **Iberis arbuscula* Runemark
Iberis procumbens Lange
subsp. *microcarpa* Franco & Pinto da Silva
- **Ionopsidium acaule* (Desf.) Reichenb.
Ionopsidium savianum (Caruel) Ball ex Arcang.
Sisymbrium cavanillesianum Valdes & Castroviejo
Sisymbrium supinum L.

CYPERACEAE

- **Carex panormitana* Guss.
Eleocharis carniolica Koch

DIOSCOREACEAE

**Borderea chouardii* (Gausson) Heslot

DROSERACEAE

Aldrovanda vesiculosa L.

EUPHORBIACEAE

**Euphorbia margalidiana* Kuhbier & Lewejohann

Euphorbia transtagana Boiss.

GENTIANACEAE

**Centaurium rigualii* Esteve Chueca

**Centaurium somedanum* Lainz

Gentiana ligustica R. de Vilm. & Chopinet

Gentianella anglica (Pugsley) E. F. Warburg

GERANIACEAE

**Erodium astragaloides* Boiss. & Reuter

Erodium paularense Fernandez-Gonzalez & Izco

**Erodium rupicola* Boiss.

GRAMINEAE

Avenula hackelii (Henriq.) Holub

Bromus grossus Desf. ex DC.

Coleanthus subtilis (Tratt.) Seidl

Festuca brigantina (Markgr.-Dannenb.) Markgr.-Dannenb.

Festuca duriotagana Franco & R. Afonso

Festuca elegans Boiss.

Festuca henriquesii Hack.

Festuca sumilusitanica Franco & R. Afonso

Gaudinia hispanica Stace & Tutin

Holcus setiglumis Boiss. & Reuter

subsp. *duriensis* Pinto da Silva

Micropyropsis tuberosa Romero — Zarco & Cabezudo

Pseudarrhenatherum pallens (Link) J. Holub

Puccinellia pungens (Pau) Paunero

**Stipa austroitalica* Martinovsky

**Stipa bavarica* Martinovsky & H. Scholz

**Stipa veneta* Moraldo

GROSSULARIACEAE

**Ribes sardum* Martelli

HYPERICACEAE

**Hypericum aciferum* (Greuter) N. K. B. Robson

JUNACEAE

Juncus valvatus Link

LABIATAE

Dracocephalum austriacum L.

**Micromeria taygetea* P. H. Davis

Nepeta dirphya (Boiss.) Heldr. ex Halacsy

**Nepeta sphaciotica* P. H. Davis

Origanum dictamnus L.

Sideritis incana

subsp. *glauca* (Cav.) Malagarriga

Sideritis javalambrensis Pau

Sideritis serrata Cav. ex Lag.

Teucrium lepicephalum Pau

Teucrium turredanum Losa & Rivas Goday

**Thymus camphoratus* Hoffmanns. & Link

Thymus carnosus Boiss.

**Thymus cephalotos* L.

LEGUMINOSAE

Anthyllis hystrix Cardona, Contandr. & E. Sierra

**Astragalus algarbiensis* Coss. ex Bunge

**Astragalus aquilanus* Anzalone

Astragalus centralpinus Braun-Blanquet

- **Astragalus maritimus* Moris
- Astragalus tremolsianus* Pau
- **Astragalus verrucosus* Moris
- **Cytisus aeolicus* Guss. ex Lindl.
- Genista dorycnifolia* Font Quer
- Genista holopetala* (Fleischm. ex Koch) Baldacci
- Melilotus segetalis* (Brot.) Ser.
- subsp. *fallax* Franco
- **Ononis hackelii* Lange
- Trifolium saxatile* All.
- **Vicia bifoliolata* J. D. Rodriguez

LENTIBULARIACEAE

- Pinguicula nevadensis* (Lindb.) Casper

LILIACEAE

- Allium grosii* Font Quer
- **Androcymbium rechingeri* Greuter
- **Asphodelus bento-rainhae* P. Silva
- Hyacinthoides vicensis* (Hoffmanns. & Link) Rothm.
- **Muscari gussonei* (Parl.) Tod.

LINACEAE

- **Linum muelleri* Moris

LYTHRACEAE

- **Lythrum flexuosum* Lag.

MALVACEAE

- Kosteletzkya pentacarpos* (L.) Ledeb.

NAJADACEAE

- Najas flexilis* (Willd.) Rostk. & W. L. Schmidt

ORCHIDACEAE

- **Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr.
- Cypripedium calceolus* L.
- Liparis loeselii* (L.) Rich.
- **Ophrys lunulata* Parl.

PAEONIACEAE

- Paeonia cambessedesii* (Willk.) Willk.
- Paeonia parnassica* Tzanoudakis
- Paeonia clusii* F. C. Stern
- subsp. *rhodia* (Stearn) Tzanoudakis

PALMAE

- Phoenix theophrasti* Greuter

PLANTAGINACEAE

- Plantago algarbiensis* Samp.
- Plantago almogravensis* Franco

PLUMBAGINACEAE

- Armeria berlengensis* Daveau
- **Armeria helodes* Martini & Pold
- Armeria neglecta* Girard
- Armeria pseudarmeria* (Murray) Mansfeld
- **Armeria rouyana* Daveau
- Armeria soleirolii* (Duby) Godron
- Armeria velutina* Welv. ex Boiss. & Reuter
- Limonium dodartii* (Girard) O. Kuntze
- subsp. *lusitanicum* (Daveau) Franco
- **Limonium insulare* (Beg. & Landi) Arrig. & Diana
- Limonium lanceolatum* (Hoffmanns. & Link) Franco
- Limonium multiflorum* Erben
- **Limonium pseudolaetum* Arrig. & Diana
- **Limonium strictissimum* (Salzmann) Arrig.

POLYGONACEAE

- Polygonum praelongum* Coode & Cullen
- Rumex rupestris* Le Gall

PRIMULACEAE

- Androsace mathildae Levier
- Androsace pyrenaica Lam.
- *Primula apennina Widmer
- Primula palinuri Petagna
- Soldanella villosa Darracq.

RANUNCULACEAE

- *Aconitum corsicum Gayer
- Adonis distorta Ten.
- Aquilegia bertolonii Schott
- Aquilegia kitaibelii Schott
- *Aquilegia pyrenaica D. C.
 - subsp. cazorlensis (Heywood) Galiano
- *Consolida samia P. H. Davis
- Pulsatilla patens (L.) Miller
- *Ranunculus weyleri Mares

RESEDACEAE

- *Reseda decursiva Forssk.

ROSACEAE

- Potentilla delphinensis Gren. & Godron

RUBIACEAE

- *Galium litorale Guss.
- *Galium viridiflorum Boiss. & Reuter

SALICACEAE

- *Salix salvifolia Brot.
 - subsp. australis Franco

SANTALACEAE

- Thesium ebracteatum Hayne

SAXIFRAGACEAE

- Saxifraga berica (Beguinot) D. A. Webb
- Saxifraga florulenta Moretti
- Saxifraga hirculus L.
- Saxifraga tombeanensis Boiss. ex Engl.

SCROPHULARIACEAE

- Antirrhinum charidemi Lange
- Chaenorrhinum serpyllifolium (Lange) Lange
 - subsp. lusitanicum R. Fernandes
- *Euphrasia genargentea (Feoli) Diana
- Euphrasia marchesettii Wettst. ex Marches.
- Linaria algarviana Chav.
- Linaria coutinhoi Valdés
- *Linaria ficelhoana Rouy
- Linaria flava (Poiret) Desf.
- *Linaria hellenica Turrill
- *Linaria ricardoi Cout.
- *Linaria tursica B. Valdes & Cabezudo
- Linaria tonzigii Lona
- Odontites granatensis Boiss.
- Verbascum litigiosum Samp.
- Veronica micrantha Hoffmanns.
- *Veronica oetaea L.-A. Gustavson

SELAGINACEAE

- *Globularia stygia Orph. ex Boiss.

SOLANACEAE

- *Atropa baetica Willk.

THYMELAEACEAE

- Daphne petraea Leybold
- *Daphne rodriguezii Texidor

ULMACEAE

Zelkova abelicea (Lam.) Boiss.

UMBELLIFERAE

- **Angelica heterocarpa* Lloyd
- Angelica palustris* (Besser) Hoffm.
- **Apium bermejoi* Llorens
- Apium repens* (Jacq.) Lag.
- Athamanta cortiana* Ferrarini
- **Bupleurum capillare* Boiss. & Heldr.
- **Bupleurum kakiskalae* Greuter
- Eryngium alpinum* L.
- **Eryngium viviparum* Gay
- **Laserpitium longiradium* Boiss.
- **Naufraga balearica* Constans & Cannon
- **Oenanthe conioidea* Lange
- Petagnia saniculifolia* Guss.
- Rouya polygama* (Desf.) Coincy
- **Seseli intricatum* Boiss.
- Thorella verticillatunidata* (Thore) Brig.

VALERIANACEAE

Centranthus trinervis (Viv.) Beguinot

VIOLACEAE

- **Viola hispida* Lam.
- Viola jaubertiana* Mares & Vigineix

Alamad taimed**BRYOPHYTA**

- Bruchia vogesiaca* Schwaegr. (o)
- **Bryoerythrophyllum machadoanum* (Sergio) M. Hill (o)
- Buxbaumia viridis* (Moug. ex Lam. & DC.) Brid. ex Moug. & Nestl. (o)
- Dichelyma capillaceum* (With.) Myr. (o)
- Dicranum viride* (Sull. & Lesq.) Lindb. (o)
- Distichophyllum carinatum* Dix. & Nich. (o)
- Drepanocladus vernicosus* (Mitt.) Warnst. (o)
- Jungermannia handelii* (Schiffn.) Amak. (o)
- Mannia triandra* (Scop.) Grolle (o)
- **Marsupella profunda* Lindb.
- Meesia longiseta* Hedw.
- Nothothylas orbicularis* (Schwein.) Sull. (o)
- Orthotrichum rogeri* Brid. (o)
- Petalophyllum ralfsii* Nees & Goot. ex Lehm. (o)
- Riccia breidleri* Jur. ex Steph. (o)
- Riella helicophylla* (Mont.) Hook. (o)
- Scapania massolongi* (K. Muell.) K. Muell. (o)
- Sphagnum pylaisii* Brid. (o)
- Tayloria rudolphiana* (Gasrov) B. & G. (o)

MAKARONEESIA LIIGID

PTERIDOPHYTA

HYMENOPHYLLACEAE

Hymenophyllum maderensis Gibby & Lovis

DRYOPTERIDACEAE

**Polystichum drepanum* (Sw.) C. Presl.

ISOETACEAE

Isoetes azorica Durieu & Paiva

MARSILIACEAE

**Marsilea azorica* Launert & Paiva

ANGIOSPERMAE

ASCLEPIADACEAE

Caralluma burchardii N. E. Brown

**Ceropegia chrysantha* Svent.

BORAGINACEAE

Echium candicans L. fil.

**Echium gentianoides* Webb & Coincy

Myosotis azorica H. C. Watson

Myosotis maritima Hochst. in Seub.

CAMPANULACEAE

**Azorina vidalii* (H. C. Watson) Feer

Musschia aurea (L. f.) DC.

**Musschia wollastonii* Lowe

CAPRIFOLIACEAE

**Sambucus palmensis* Link

CARYOPHYLLACEAE

Spergularia azorica (Kindb.) Lebel

CELASTRACEAE

Maytenus umbellata (R. Br.) Mabb.

CHENOPODIACEAE

Beta patula Ait.

CISTACEAE

Cistus chinamadensis Banares & Romero

**Helianthemum bystropogophyllum* Svent.

COMPOSITAE

Andryala crithmifolia Ait.

**Argyranthemum lidii* Humphries

Argyranthemum thalassophyllum (Svent.) Hump.

Argyranthemum winterii (Svent.) Humphries

**Atractylis arbuscula* Svent. & Michaelis

Atractylis preauxiana Schultz.

Calendula maderensis DC.

Cheirolophus duranii (Burchard) Holub

Cheirolophus ghomerytus (Svent.) Holub

Cheirolophus junonianus (Svent.) Holub

Cheirolophus massonianus (Lowe) Hansen

Cirsium latifolium Lowe

Helichrysum gossypinum Webb

Helichrysum oligocephala (Svent. & Bzaww.)

**Lactuca watsoniana* Trel.

**Onopordum nogalesii* Svent.

**Onopordum carduelinum* Bolle

**Pericallis hadrosoma* Svent.

Phagnalon benettii Lowe

Stemmacantha cynaroides (Chr. Son. in Buch) Ditt

Sventenia bupleuroides Font Quer

**Tanacetum ptarmiciflorum* Webb & Berth

CONVOLVULACEAE

**Convolvulus caput-medusae* Lowe

**Convolvulus lopez-socasii* Svent.

**Convolvulus massonii* A. Dietr.

CRASSULACEAE

Aeonium gomeraense Praeger

Aeonium saundersii Bolle

Aichryson dumosum (Lowe) Praeg.

Monanthes wildpretii Banares & Scholz

Sedum brissemoretii Raymond-Hamet

CRUCIFERAE

- **Crambe arborea* Webb ex Christ
- Crambe laevigata* DC. ex Christ
- **Crambe sventenii* R. Petters ex Bramwell & Sund.
- **Parolinia schizogynoides* Svent.
- Sinapidendron rupestre* (Ait.) Lowe

CYPERACEAE

- Carex malato-belizii* Raymond

DIPSACACEAE

- Scabiosa nitens* Roemer & J. A. Schultes

ERICACEAE

- Erica scoparia* L.
- subsp. *azorica* (Hochst.) D. A. Webb

EUPHORBIACEAE

- **Euphorbia handiensis* Burchard
- Euphorbia lambii* Svent.
- Euphorbia stygiana* H. C. Watson

GERANIACEAE

- **Geranium maderense* P. F. Yeo

GRAMINEAE

- Deschampsia maderensis* (Haeck. & Born.)
- Phalaris maderensis* (Menezes) Menezes

LABIATAE

- **Sideritis cystosiphon* Svent.
- **Sideritis discolor* (Webb ex de Noe) Bolle
- Sideritis infernalis* Bolle
- Sideritis marmorea* Bolle
- Teucrium abutiloides* L'Hér
- Teucrium betonicum* L'Hér

LEGUMINOSAE

- **Anagyris latifolia* Brouss. ex Willd.
- Anthyllis lemanningiana* Lowe
- **Dorycnium spectabile* Webb & Berthel
- **Lotus azoricus* P. W. Ball
- Lotus callis-viridis* D. Bramwell & D. H. Davis
- **Lotus kunkelii* (E. Chueca) D. Bramwell & al.
- **Teline rosmarinifolia* Webb & Berthel.
- **Teline salsoloides* Arco & Acebes.
- Vicia dennesiana* H. C. Watson

LILIACEAE

- **Androcymbium psammophilum* Svent.
- Scilla maderensis* Menezes
- Semele maderensis* Costa

LORANTHACEAE

- Arceuthobium azoricum* Wiens & Hawksw

MYRICACEAE

- **Myrica rivas-martinezii* Santos.

OLEACEAE

- Jasminum azoricum* L.
- Picconia azorica* (Tutin) Knobl.

ORCHIDACEAE

- Goodyera macrophylla* Lowe

PITTOSPORACEAE

- **Pittosporum coriaceum* Dryand. ex Ait.

PLANTAGINACEAE

Plantago malato-belizii Lawalree

PLUMBAGINACEAE

**Limonium arborescens* (Brouss.) Kuntze

Limonium dendroides Svent.

**Limonium spectabile* (Svent.) Kunkel & Sunding

**Limonium sventenii* Santos & Fernandez Galvan

POLYGONACEAE

Rumex azoricus Rech. fil.

RHAMNACEAE

Frangula azorica Tutin

ROSACEAE

**Bencomia brachystachya* Svent.

Bencomia sphaerocarpa Svent.

**Chamaemeles coriacea* Lindl.

Dendriopterium pulidoi Svent.

Marcetella maderensis (Born.) Svent.

Prunus lusitanica L.

subsp. *azorica* (Mouillef.) Franco

Sorbus maderensis (Lowe) Docle

SANTALACEAE

Kunkeliella subsucculenta Kammer

SCROPHULARIACEAE

**Euphrasia azorica* Wats

Euphrasia grandiflora Hochst. ex Seub.

**Isoplexis chalcantha* Svent. & O'Shanahan

Isoplexis isabelliana (Webb & Berthel.) Masferrer

Odontites holliana (Lowe) Benth.

Sibthorpia peregrina L.

SELAGINACEAE

**Globularia ascanii* D. Bramwell & Kunkel

**Globularia sarcophylla* Svent.

SOLANACEAE

**Solanum lidii* Sunding

UMBELLIFERAE

Ammi trifoliatum (H. C. Watson) Trelease

Bupleurum handiense (Bolle) Kunkel

Chaerophyllum azoricum Trelease

Ferula latipinna Santos

Melanoselinum decipiens (Schrader & Wendl.) Hoffm.

Monizia edulis Lowe

Oenanthe divaricata (R. Br.) Mabb.

Sanicula azorica Guthnick ex Seub.

VIOLACEAE

Viola paradoxa Lowe

Alamad taimed**BRYOPHYTA**

**Echinodium spinosum* (Mitt.) Jur. (o)

**Thamnobryum fernandesii* Sergio (o)

III LISA

ÜHENDUSE TÄHTSUSEGA ALADEKS SOBIVATE ALADE VALIKU KRITERIUMID NING NENDE MÄÄRAMINE ERIKAITSEALADEKS

1. ETAPP: **Alade suhtelise tähenduse siseriiklik hindamine iga I lisa loodusliku elupaigatüübi ja II lisa liigi osas (sealhulgas esmatahtsad looduslikud elupaigatüübid ja esmatahtsad liigid)**
 - A. *Ala hindamiskriteeriumid I lisa nimetatud looduslike elupaigatüüpide osas*
 - a) Elupaigatüübi esindavuse aste sellel alal.
 - b) Loodusliku elupaigatüübi pindala konkreetset alal võrreldes kõnealuse loodusliku elupaigatüübi üldpindalaga riigi territooriumil.
 - c) Kõnealuse loodusliku elupaigatüübi struktuuri ja funktsioonide säilimise aste ning taastamisvõimalused.
 - d) Ala väärtuslikkuse üldhinnang loodusliku elupaigatüübi kaitsest lähtuvalt.
 - B. *Ala hindamiskriteeriumid II lisa nimetatud liikide osas*
 - a) Alal esinevate liikide populatsiooni suurus ja tihedus võrreldes kogu riigi territooriumil esinevate populatsioonidega.
 - b) Kõnealuse liigi seisukohast tähtsate elupaigatunnuste kaitse aste ja taastamisvõimalused.
 - c) Alal esinevate liikide populatsiooni isolatsiooniate võrreldes liigi loodusliku levilaga.
 - d) Ala väärtuslikkuse üldhinnang asjaomaste liikide kaitse seisukohast.
 - C. Liikmesriigid klassifitseerivad nende kriteeriumide alusel alad, mis nad esitavad kandmiseks siseriikliku loetelusse, et määrata need ühenduse tähtsusega alaks kooskõlas nende suhtelise tähtsusega iga I lisa nimetatud loodusliku elupaiga ja II lisa nimetatud liigi kaitsele.
 - D. Sellesse loetelusse kantakse alad, kus on liikmesriigi eespool esitatud kriteeriumide A ja B alusel valitud esmatahtsad looduslikud elupaigatüübid ja esmatahtsad liigid.
2. ETAPP: **Siseriiklikesse nimekirjadesse kantud alade hindamine ühenduse tähtsuse seisukohast**
 1. Kõik alad, mis liikmesriigid on 1. etapis määratlenud aladeks, kus on esmatahtsad looduslikud elupaigatüübid ja/või liigid, loetakse ühenduse tähtsusega aladeks.
 2. Muude liikmesriikide nimekirjadesse kantud alade hindamisel ühenduse tähtsuse seisukohast, st nende panust I lisa loodusliku elupaiga või II lisa liigi soodsa kaitsestaatuse säilitamise või taastamise ja/või Natura 2000 võrgustiku sidususse, võetakse arvesse järgmisi kriteeriume:
 - a) ala suhteline tähtsus siseriiklikul tasandil;
 - b) ala geograafiline asend seoses II lisa nimetatud rändeteedega ja kas ala kuulub mõlemalt poolt üht või mitut ühenduse piiri ületavasse ühtsesse ökosüsteemi;
 - c) ala üldpindala;
 - d) I lisa looduslike elupaigatüüpide ja II lisa liikide arv alal;
 - e) ala üldine ökoloogiline väärtus kõnealustele biogeograafilistele piirkondadele ja/või tervele artiklis 2 nimetatud territooriumile, seoses selle tunnuste või kordumatute aspektidega ning viisiga, kuidas need on omavahel seotud.

IV LISA

ÜHENDUSE TÄHTSUSEGA LOOMA- JA TAIMELIIGID, MIS VAJAVAD RANGET KAITSET

Käesolevas lisas loetletud liigid on märgitud:

- liigi või alamliigi nimega või
- kõigi kõrgemasse taksonisse kuuluvate liikide või selle teatava osa kohaselt.

Lühend "spp." sugukonna või perekonna nime järel tähistab kõiki sellesse sugukonda või perekonda kuuluvaid liike.

a) **LOOMAD**

SELGROOGSED

IMETAJAD

INSECTIVORA

Erinaceidae

Erinaceus algirus

Soricidae

Crocidura canariensis

Talpidae

Galemys pyrenaicus

MICROCHIROPTERA

Kõik liigid

RODENTIA

Gliridae

Kõik liigid, välja arvatud *Glis glis* ja *Eliomys quercinus*

Sciuridae

Citellus citellus

Sciurus anomalus

Castoridae

Castor fiber

Cricetidae

Cricetus cricetus

Microtidae

Microtus cabreræ

Microtus oeconomus arenicola

Zapodidae

Sicista betulina

Hystricidae

Hystrix cristata

CARNIVORA

Canidae

Canis lupus (välja arvatud Hispaanias Duerost põhja pool esinevad populatsioonid ja Kreekas 39. laiuskraadist põhja pool esinevad populatsioonid)

Ursidae

Ursus arctos

Mustelidae

Lutra lutra

Mustela lutreola

Felidae

Felis silvestris
Lynx lynx
Lynx pardina

Phocidae

Monachus monachus

ARTIODACTYLA (SÕRALISED)

Cervidae (hirlased)

Cervus elaphus corsicanus

Bovidae (veislased)

Capra aegagrus (looduslikud populatsioonid)
Capra pyrenaica pyrenaica
Ovis ammon musimon (looduslikud populatsioonid — Korsika ja Sardiinia)
Rupicapra rupicapra balcanica
Rupicapra ornata

CETACEA

Kõik liigid

ROOMAJAD

TESTUDINATA

Testudinidae

Testudo hermanni
Testudo graeca
Testudo marginata

Cheloniidae

Caretta caretta
Chelonia mydas
Lepidochelys kempii
Eretmochelys imbricata

Dermocheilyidae

Dermocheily coriacea

Emydiidae

Emys orbicularis
Mauremys caspica
Mauremys leprosa

SAURIA

Lacertidae

Algyroides fitzingeri
Algyroides marchi
Algyroides moreoticus
Algyroides nigropunctatus
Lacerta agilis
Lacerta bedriagae
Lacerta danfordi
Lacerta dugesi
Lacerta graeca
Lacerta horvathi
Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Lacerta trilineata
Lacerta viridis
Gallotia atlantica
Gallotia galloti
Gallotia galloti insulanagae
Gallotia simonyi
Gallotia stehlini
Ophisops elegans
Podarcis erhardii
Podarcis filfolensis
Podarcis hispanica atrata

Podarcis lilfordi
 Podarcis melisellensis
 Podarcis milensis
 Podarcis muralis
 Podarcis peloponnesiaca
 Podarcis pityusensis
 Podarcis sicula
 Podarcis taurica
 Podarcis tiliguerta
 Podarcis wagleriana

Scincidae

Ablepharus kitaibelli
 Chalcides bedriagai
 Chalcides occidentalis
 Chalcides ocellatus
 Chalcides sexlineatus
 Chalcides viridianus
 Ophiomorus punctatissimus

Gekkonidae

Cyrtopodion kotschy
 Phyllodactylus europaeus
 Tarentola angustimentalis
 Tarentola boettgeri
 Tarentola delalandii
 Tarentola gomerensis

Agamidae

Stellio stellio

Chamaeleontidae

Chamaeleo chamaeleon

Anguidae

Ophisaurus apodus

OPHIDIA

Colubridae

Coluber caspius
 Coluber hippocrepis
 Coluber jugularis
 Coluber laurenti
 Coluber najadum
 Coluber nummifer
 Coluber viridiflavus
 Coronella austriaca
 Eirenis modesta
 Elaphe longissima
 Elaphe quatuorlineata
 Elaphe situla
 Natrix natrix cetti
 Natrix natrix corsa
 Natrix tessellata
 Telescopus falax

Viperidae

Vipera ammodytes
 Vipera schweizeri
 Vipera seoanni (välja arvatud Hispaania populatsioonid)
 Vipera ursinii
 Vipera xanthina

Boidae

Eryx jaculus

KAHEPAIKSED

CAUDATA

Salamandridae

Chioglossa lusitanica
 Euproctus asper
 Euproctus montanus

Euproctus platycephalus
Salamandra atra
Salamandra aurorae
Salamandra lanzai
Salamandra luschani
Salamandrina terdigitata
Triturus carnifex
Triturus cristatus
Triturus italicus
Triturus karelinii
Triturus marmoratus

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Speleomantes ambrosii
Speleomantes flavus
Speleomantes genei
Speleomantes imperialis
Speleomantes italicus
Speleomantes supramontes

ANURA

Discoglossidae

Bombina bombina
Bombina variegata
Discoglossus galganoi
Discoglossus jeanneae
Discoglossus montalentii
Discoglossus pictus
Discoglossus sardus
Alytes cisternasii
Alytes muletensis
Alytes obstetricans

Ranidae

Rana arvalis
Rana dalmatina
Rana graeca
Rana iberica
Rana italica
Rana latastei
Rana lessonae

Pelobatidae

Pelobates cultripipes
Pelobates fuscus
Pelobates syriacus

Bufo

Bufo calamita
Bufo viridis

Hylidae

Hyla arborea
Hyla meridionalis
Hyla sarda

KALAD

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

Acipenser naccarii
Acipenser sturio

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

Valencia hispanica

CYPRINIFORMES

*Cyprinidae**Anaecypris hispanica*

PERCIFORMES

*Percidae**Zingel asper*

SALMONIFORMES

*Coregonidae**Coregonus oxyrhynchus* (anadroomsed populatsioonid teatavates Põhjmere piirkondades)

SELGROOTUD

ARTHROPODA (LÜLIJALGSED)

INSECTA

*Coleoptera**Buprestis splendens**Carabus olympiae**Cerambyx cerdo**Cucujus cinnaberinus**Dytiscus latissimus**Graphoderus bilineatus**Osmoderma eremita**Rosalia alpina**Lepidoptera**Apatura metis**Coenonympha hero**Coenonympha oedippus**Erebia calcaria**Erebia christi**Erebia sudetica**Eriogaster catax**Fabriciana elisa**Hypodryas maturna**Hyles hippophaes**Lopinga achine**Lycaena dispar**Maculinea arion**Maculinea nausithous**Maculinea teleius**Melanargia arge**Papilio alexanor**Papilio hospiton**Parnassius apollo**Parnassius mnemosyne**Plebicula golgus**Proserpinus proserpina**Zerynthia polyxena**Mantodea**Apteromantis aptera**Odonata**Aeshna viridis**Cordulegaster trinacriae**Gomphus graslinii**Leucorrhina albifrons**Leucorrhina caudalis**Leucorrhina pectoralis**Lindenia tetraphylla**Macromia splendens**Ophiogomphus cecilia**Oxygastra curtisii**Stylurus flavipes**Sympetma braueri*

Orthoptera
Baetica ustulata
 Saga pedo

ARACHNIDA

Araneae
Macrothele calpeiana

MOLLUSKID

GASTROPODA

Prosobranchia
Patella feruginea

Stylommatophora
Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tabellata
Discula testudinalis
Discula turricula
Discus defloratus
Discus guerinianus
Elona quimperiana
Geomalacus maculosus
Geomitra moniziana
Helix subplicata
Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa

BIVALVIA

Anisomyaria
Lithophaga lithophaga
Pinna nobilis

Unionoida
Margaritifera auricularia
Unio crassus

ECHINODERMATA

Echinoidea
Centrostephanus longispinus

b) **TAIMED**

IV lisa punkt b sisaldab kõiki taimeliike, mis on loetletud II lisa punktis b, ⁽¹⁾ ning allpool loetletud taimeliike

PTERIDOPHYTA

ASPLENIACEAE
Asplenium hemionitis L.

ANGIOSPERMAE

AGAVACEAE
Dracaena draco (L.) L.

AMARYLLIDACEAE
Narcissus longispathus Pugsley
Narcissus triandrus L.

⁽¹⁾ Välja arvatud II lisa punktis b nimetatud brüofüüdid.

BERBERIDACEAE

Berberis maderensis Lowe

CAMPANULACEAE

Campanula morettiana Reichenb.

Physoplexis comosa (L.) Schur.

CARYOPHYLLACEAE

Moehringia fontqueri Pau

COMPOSITAE

Argyranthemum pinnatifidum (L.f.) Lowe

subsp. *succulentum* (Lowe) C. J. Humphries

Helichrysum sibthorpii Rouy

Picris willkommii (Schultz Bip.) Nyman

Santolina elegans Boiss. ex DC.

Senecio caespitosus Brot.

Senecio lagascanus DC.

subsp. *lusitanicus* (P. Cout.) Pinto da Silva

Wagenitzia lancifolia (Sieber ex Sprengel) Dostal

CRUCIFERAE

Murbeckiella sousae Rothm.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia nevadensis Boiss. & Reuter

GESNERIACEAE

Jankaea heldreichii (Boiss.) Boiss.

Ramonda serbica Pancic

IRIDACEAE

Crocus etruscus Parl.

Iris boissieri Henriq.

Iris marisca Ricci & Colasante

LABIATAE

Rosmarinus tomentosus Huber-Morath & Maire

Teucrium charidemi Sandwith

Thymus capitellatus Hoffmanns. & Link

Thymus villosus L.

subsp. *villosus* L.

LILIACEAE

Androcymbium europeum (Lange) K. Richter

Bellevalia hackelli Freyn

Colchicum corsicum Baker

Colchicum cousturieri Greuter

Fritillaria conica Rix

Fritillaria drenovskii Dogen & Stoy.

Fritillaria gussichiae (Degen & Doerfler) Rix

Fritillaria obliqua Ker-Gawl.

Fritillaria rhodocanakis Orph. ex Baker

Ornithogalum reverchonii Degen & Herv.-Bass.

Scilla beirana Samp.

Scilla odorata Link

ORCHIDACEAE

Ophrys argolica Fleischm.

Orchis scopulorum Simsmerh.

Spiranthes aestivalis (Poiret) L. C. M. Richard

PRIMULACEAE

Androsace cylindrica DC.

Primula glaucescens Moretti

Primula spectabilis Tratt.

RANUNCULACEAE

Aquilegia alpina L.

SAPOTACEAE

Sideroxylon marmulano Banks ex Lowe

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga cintrana Kuzinsky ex Willk.

Saxifraga portosanctana Boiss.

Saxifraga presolanensis Engl.

Saxifraga valdensis DC.

Saxifraga vayredana Luizet

SCROPHULARIACEAE

Antirrhinum lopesianum Rothm.

Lindernia procumbens (Krocker) Philcox

SOLANACEAE

Mandragora officinarum L.

THYMELAEACEAE

Thymelaea broterana P. Cout.

UMBELLIFERAE

Bunium brevifolium Lowe

VIOLACEAE

Viola athois W. Becker

Viola cazorlensis Gandoger

Viola delphinantha Boiss.

V LISA

ÜHENDUSE TÄHTSUSEGA LOOMA- JA TAIMELIIGID, MILLE LOODUSEST VÕTMISE JA KASUTAMISE SUHTES VÕIB KEHTESTADA KAITSEKORRALDUSMEETMEID

Käesolevas lisas loetletud liigid on märgitud:

- liigi või alamliigi nimega või
- kõigi kõrgemasse taksonisse kuuluvate liikide või selle teatava osa kohaselt.

Lühend "spp." sugukonna või perekonna nime järel tähistab kõiki sellesse sugukonda või perekonda kuuluvaid liike.

a) **LOOMAD****SELGROOGSED****IMETAJAD****CARNIVORA***Canidae*

Canis aureus

Canis lupus (Hispaanias Duerost põhja pool esinevad populatsioonid ja Kreekas 39. laiuskraadist põhja pool esinevad populatsioonid)

Mustelidae

Martes martes

Mustela putorius

Phocidae

Kõik IV lisas nimetamata liigid

Viverridae

Genetta genetta

Herpestes ichneumon

DUPLICIDENTATA*Leporidae*

Lepus timidus

ARTIODACTYLA*Bovidae*

Capra ibex

Capra pyrenaica (välja arvatud *Capra pyrenaica pyrenaica*)

Rupicapra rupicapra (välja arvatud *Rupicapra rupicapra balcanica* ja *rupicapra ornata*)

KAHEPAIKSED**ANURA***Ranidae*

Rana esculenta

Rana perezi

Rana ridibunda

Rana temporaria

KALAD**PETROMYZONIFORMES***Petromyzonidae*

Lampetra fluviatilis

Lethenteron zanandrai

ACIPENSERIFORMES*Acipenseridae*

Kõik IV lisas nimetamata liigid

SALMONIFORMES*Salmonidae*

Thymallus thymallus

Coregonus spp. (välja arvatud *Coregonus oxyrhynchus* — anadroomsed populatsioonid teatavates Põhjamere piirkondades)

Hucho hucho

Salmo salar (ainult magevees)

Cyprinidae

Barbus spp.

PERCIFORMES*Percidae*

Gymnocephalus schraetzer

Zingel zingel

CLUPEIFORMES*Clupeidae*

Alosa spp.

SILURIFORMES*Siluridae*

Silurus aristotelis

SELGROOTUD**COELENTERATA****CNIDARIA***Corallium rubrum***MOLLUSCA****GASTROPODA — STYLOMMATOPHORA***Helicidae*

Helix pomatia

BIVALVIA — UNIONOIDA*Margaritiferidae*

Margaritifera margaritifera

Unionidae

Microcondylaea compressa

Unio elongatulus

ANNELIDA**HIRUDINOIDEA — ARHYNCHOBDELLAE***Hirudinidae*

Hirudo medicinalis

ARTHROPODA**CRUSTACEA — DECAPODA***Astacidae*

Astacus astacus

Austropotamobius pallipes

Austropotamobius torrentium

Scyllaridae

Scyllarides latus

INSECTA — LEPIDOPTERA*Saturniidae*

Graellsia isabellae

b) **TAIMED****ALGAE**

RHODOPHYTA

CORALLINACEAE

- Lithothamnium coralloides Crouan frat.
Phymatholithon calcareum (Poll.) Adey & McKibbin

LICHENES

CLADONIACEAE

- Cladonia L. subgenus Cladina (Nyl.) Vain.

BRYOPHYTA

MUSCI

LEUCOBRYACEAE

- Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr.

SPHAGNACEAE

- Sphagnum L. spp. (välja arvatud *Sphagnum pylasii* Brid.)

PTERIDOPHYTA

- Lycopodium spp.

ANGIOSPERMAE

AMARYLLIDACEAE

- Galanthus nivalis L.
Narcissus bulbocodium L.
Narcissus juncifolius Lagasca

COMPOSITAE

- Arnica montana L.
Artemisia eriantha Ten
Artemisia genipi Weber
Doronicum plantagineum L.
 subsp. tournefortii (Rouy) P. Cout.

CRUCIFERAE

- Alyssum pintadasilvae Dudley.
Malcolmia lacera (L.) DC.
 subsp. gracilima (Samp.) Franco
Murbeckiella pinnatifida (Lam.) Rothm.
 subsp. herminii (Rivas-Martinez) Greuter & Burdet

GENTIANACEAE

- Gentiana lutea L.

IRIDACEAE

- Iris lusitanica Ker-Gawler

LABIATAE

- Teucrium salviastrum Schreber
 subsp. salviastrum Schreber

LEGUMINOSAE

- Anthyllis lusitanica Cullen & Pinto da Silva
Dorycnium pentaphyllum Scop.
 subsp. transmontana Franco
Ulex densus Welw. ex Webb.

LILIACEAE

- Lilium rubrum Lmk
Ruscus aculeatus L.

PLUMBAGINACEAE

- Armeria sampaio (Bernis) Nieto Feliner

ROSACEAE

- Rubus genevieri* Boreau
subsp. *herminii* (Samp.) P. Cout.

SCROPHULARIACEAE

- Anarrhinum longipedicelatum* R. Fernandes
Euphrasia mendonçae Samp.
Scrophularia grandiflora DC.
subsp. *grandiflora* DC.
Scrophularia berminii Hoffmanns & Link
Scrophularia sublyrata Brot.

COMPOSITAE

- Leuzea rhaponticoides* Graells
-

VI LISA

KEELATUD MEETODID, PÜÜDMIS- JA TAPMISVAHENDID NING TRANSPORDIVAHENDID**a) Keelatud vahendid**

IMETAJAD

- Pimedate või vigastatud loomade kasutamine elavate peibutistena
- Kassetmakid
- Elektrilised ja elektroonilised tapmis- või uimastusvahendid
- Kunstlikud valgusallikad
- Peeglid ja muud pimestamisvahendid
- Sihtmärke valgustavad vahendid
- Pimedas sihtimiseks ettenähtud seade, millel on elektrooniline võimendus või kujutise muundur
- Lõhkeained
- Võrgud, mille kasutamine tööpõhimõtte või kasutamistingimuste tõttu on keelatud
- Püünised, mille kasutamine tööpõhimõtte või kasutamistingimuste tõttu on keelatud
- Ammud
- Mürgid ja mürk- või tuimastusvahendiga sööt
- Väljagaasitamine või -suitsutamine
- Poolautomaat- või automaatrelvad, mille padrunitalve mahub üle kahe padrunit

KALAD

- Mürgid
- Lõhkeained

b) Transpordiliigid

- Õhusõidukid
 - Liikuvad mootorsõidukid
-